

บทที่ ๔

การวิเคราะห์หัวข้อเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยที่ได้มาจากการสำรวจ

จำนวนหัวข้อเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยที่ได้ทำการสำรวจและรวบรวมจาก
ห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ๑๐ แห่ง โดยพิจารณาเฉพาะหัวข้อเรื่องที่แตกต่าง
และเพิ่มเติมขึ้นจากหนังสือ "หัวข้อเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย ของสมาคมห้องสมุดแห่ง
ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๓" เป็นหลัก มีดังต่อไปนี้

๑. สำนักบรรณสารการศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	๑,๑๔๗	หัวข้อเรื่อง
๒. หอสมุดศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล	๑,๑๔๐	"
๓. หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๑,๑๐๗	"
๔. หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	๗๕๒	"
๕. หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๗๕๐	"
๖. หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๕๔๓	"
๗. หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๘๒	"
๘. หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น	๒๐๔	"
๙. หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาพระ	๑๗๑	"
๑๐. หอสมุดมหาวิทยาลัยรามคำแหง	๑๔๒	"

รวมจำนวนหัวข้อเรื่องทั้งสิ้น ๖,๒๔๑ หัวข้อเรื่อง ในจำนวนหัวข้อเรื่องที่รวบรวมมา
ทั้งหมดนี้ พบว่ามีกรณีให้หัวข้อเรื่องที่แตกต่างและมีปัญหาในการที่จะตัดสินว่าควรที่จะเลือกใช้
หัวข้อเรื่องคำไหน จากจำนวนหัวข้อเรื่องทั้งหมดที่มีปัญหา ๓๑๔ กรณี

ตัวอย่างหัวข้อเรื่องที่มีปัญหากรณีหนึ่ง เช่น

การก่อสร้าง มีห้องสมุดใช้หัวข้อเรื่องนี้ ๖ แห่ง

ก่อสร้าง มีห้องสมุดใช้หัวข้อเรื่องนี้ ๒ แห่ง และเป็นหัวข้อเรื่อง

ที่กำหนดให้ไว้ในหนังสือหัวข้อเรื่อง ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ในจำนวน ๓๑๔ กรณีนี้มีหัวเรื่องที่มีปัญหาแตกต่างกันหลายประเภท การวิเคราะห์ จึงได้จำแนกหัวเรื่องเหล่านี้ออกตามลักษณะแตกต่างเป็น ๓ ลักษณะดังนี้

๑. หัวเรื่องภาษาไทยที่ใช้แตกต่างกันในด้านลักษณะการใช้ภาษา
 - ๑.๑ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่างกัน
 - ๑.๒ การใช้คำเชื่อม "และ", "กับ" และบุพบทอื่น ๆ
 - ๑.๓ การใช้คำเสริมกลางคำ "ทาง", "การ"
 - ๑.๔ การใช้ "การ" และ "ความ" นำหน้าคำ
 - ๑.๕ คำที่ลงท้ายด้วย "ศาสตร์" และ "วิทยา"
 - ๑.๖ การใช้ตัวสะกด
๒. หัวเรื่องภาษาไทยที่ใช้แตกต่างกันในด้านความหมายของคำ
 - ๒.๑ คำที่มีความหมายคล้ายคลึง หรือเหมือนกัน
 - ๒.๒ คำที่มีความหมายกว้างและแคบ
๓. หัวเรื่องภาษาไทยที่ใช้แตกต่างกันในด้านอื่น ๆ
 - ๓.๑ ความทันสมัยของหัวเรื่อง
 - ๓.๒ คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

ในการวิเคราะห์ปัญหาการใช้หัวเรื่องในแต่ละหัวข้อนี้ จะใช้หลักดังต่อไปนี้

๑. ความถูกต้องในแง่การใช้ภาษา
๒. ความถูกต้องในแง่การกำหนดหัวเรื่องทางบรรณารักษศาสตร์
๓. ความนิยมและเป็นที่รู้จักของหัวเรื่องนั้น

ผู้วิจัยจะหยิบยกตัวอย่างหัวเรื่องที่มีปัญหาแตกต่างในการใช้ ให้เหตุผลในการเลือกหัวเรื่องที่จะนำมาใช้ พร้อมทั้งเสนอแนะหลักในการพิจารณาเมื่อจะให้หัวเรื่อง ซึ่งเป็นผลจากการวิเคราะห์ในกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้

(๑) หัวข้อเรื่องภาษาไทยที่ใช้แตกต่างกันในท่านลักษณะการใช้ภาษา

๑.๑ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่างกัน

เครื่องหมายวรรคตอนที่ใช้ในการกำหนดหัวข้อเรื่องมีอยู่ ๓ เครื่องหมายคือ

- (...) เรียกว่า วงเล็บ หรือ นชลิขิต
, เรียกว่า จุลภาค หรือ คอมมา ในภาษาอังกฤษ
- เรียกว่า ยัติภังค์ หรือ แดช (dash) ในภาษาอังกฤษ

จะกล่าวถึงหลักการใช้เครื่องหมายวรรคตอนทั้ง ๓ ชนิดนี้ ทั้งในแง่การใช้ทางหลักภาษาไทยและทางบรรณารักษศาสตร์

วงเล็บหรือ นชลิขิต (...) เครื่องหมายนี้ในหลักภาษาไทยใช้ค้นข้อความอธิบายหรือขยายความข้างหน้า^๑ ประกติกความในนชลิขิตจะอยู่ติดกับความที่ต้องการขยาย เช่น สะพานปฐมบรมราชานุสรณ์ (สะพานพระพุทธรูปทองคำ)

ในทางบรรณารักษศาสตร์จะใช้วงเล็บในความหมายนี้เช่นเดียวกัน คือนิยมใช้อธิบายคำที่เป็นหัวข้อซึ่งมีความหมายหลายอย่างว่าจะใช้ในความหมายใด เช่น หัวเรื่องภาษาไทย กระท่อม (พืช) ใช้วงเล็บเพื่อให้เห็นที่จะใช้หัวเรื่องนี้ทราบว่าเป็นกระท่อม ที่เป็นชื่อพืชชนิดหนึ่ง ไม่ใช่กระท่อมที่หมายถึงที่อยู่

หัวข้อเรื่องภาษาอังกฤษ ที่ใช้วงเล็บก็ใช้ในความหมายเดียวกัน เช่น Bridge(Game) ใน Sears List of Subject Headings
Dorry(Fish) ใน L.C. Subject Headings

^๑ เสนีย์ วิจารณ์, หลักภาษาไทยและการใช้ภาษาไทย (พระนคร, ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๑), หน้า ๙๘.

จุลภาค หรือ คอมมา ในหลักภาษาอังกฤษใช้เมื่อจะเว้นวรรคตอนในประโยคเดียวกัน ตรงกับการใช้เว้นวรรคในภาษาไทย เราใช้วรรคตอนของเราแทนอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องใช้ทั่วไป^๒ เพราะเครื่องหมายนี้ไม่เป็นที่นิยมใช้ในภาษาไทย จะใช้เฉพาะในบางแห่งที่จำเป็น เพื่อให้ความหมายของข้อความชัดเจน ไม่เป็นที่สงสัยเท่านั้น เช่น ภาษาทางกฎหมาย

ในทางบรรณารักษศาสตร์จะใช้เครื่องหมายจุลภาคเมื่อมีการเขียนคำกลับกัน เช่น จีน, สาธารณรัฐประชาชน ช่าง, การคล่อง

เป็นวิธีการคัดแปลงหัวเรื่องขึ้นใช้เองเพื่อความเหมาะสมในการเรียงลำดับคำหนังสือที่มีเนื้อหาอย่างเดียวกัน แต่เป็นเนื้อหาเพียงแง่ใดแง่หนึ่งของเนื้อเรื่องนั้น จะได้เรียงอยู่ใกล้กันเพื่อให้สอดคล้องกับหลักทั่ว ๆ ไปในการกำหนดหัวเรื่องคือ

หลักเอกภาพของหัวเรื่อง บรรดาหนังสือที่มีเนื้อเรื่องหรือหัวข้อวิชาอย่างเดียวกัน ควรอยู่ภายใต้หัวเรื่องเดียวกัน^๓

อย่างไรก็ตามหลักทางบรรณารักษศาสตร์นั้น ควรจะใช้การเขียนคำกลับกัน เฉพาะในหัวเรื่องที่จำเป็นเท่านั้น ควรจะดูจากความแพร่หลายของหัวเรื่องนั้น ๆ ว่าผู้ใช้จะควรมาค้นที่คำ ๆ นั้น หรือที่คำที่เขียนกลับกันแล้ว โดยเฉพาะในหัวเรื่องที่เป็นวลี เช่น Furniture, History of ควรจะหลีกเลี่ยงการใช้ในรูปนี้ ควรจะเปลี่ยนไปใช้

^๒พระยาอุปทิศศิลปสาร, หลักภาษาไทย (พระนคร, ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๑), หน้า ๓๑๒.

^๓สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย (พระนคร, ๒๕๑๓), หน้า (ณ)

ในแบบการทำเป็นหัวเรื่องย่อยแทน ก็เป็น Furniture-History ^๔

ยัติภังค์ หรือ แคช - ในหลักภาษาไทยใช้เขียนเมื่อมีความจำเป็น ต้องแยกคำ เช่น ในการเขียนภาพยกลอน หรือเขียนความรอยแหว่งตอนสุดบรรทัด เช่น
 รัตนราชวินิตมหมถลินเสา - วนธรสประทีป^๕

แต่ในทางบรรณารักษศาสตร์จะใช้ยัติภังค์ เพื่อแสดงว่าคำที่ตามหลังมานั้นเป็นหัวเรื่องย่อย เช่น ไทย - ความเป็นอยู่และประเพณี

เนื่องจากเครื่องหมายยัติภังค์นี้ใช้เฉพาะกับหัวเรื่องย่อย เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะการใช้หัวเรื่องย่อยของเครื่องหมายนี้ จึงจะขอกดว่าถึงความสำคัญของหัวเรื่องย่อยและหลักการใช้

หัวเรื่องย่อย (Subdivision of subjects) เป็นหัวเรื่องที่กำหนดขึ้นใช้เพื่อขยายความหมายหรือขอบเขตของหัวเรื่องเดิมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น^๖ ในกรณีที่ไม่มีเอกสารในหัวเรื่องนั้นมากจนควรจะแยกแยะว่าเป็นแง่ไหนของหัวเรื่องนั้นเพื่อความสะดวกในการค้นหา

^๔Magaret Mann, Introduction to Cataloging and the Classification of book. (American library Association, Chicago, 1943, p. 144.

^๕เปลื้อง ณ นคร, พจนานุกรม ฉบับทันสมัย (พระนคร, ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๖), หน้า (๓๓)

^๖สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, เรื่องเดิม, หน้า (๗)

ความแตกต่างระหว่างหัวเรื่องย่อยและวิธีเขียนค่ากลับกัน

หัวเรื่องย่อยและวิธีเขียนค่ากลับกัน (Inversion) โดยหลักการแล้วมีลักษณะที่เหมือนกันคือมีจุดประสงค์เพื่อจะเน้นค่าที่เป็นเนื้อเรื่องสำคัญเพื่อให้เกิดเอกภาพของหัวเรื่องที่ใช้อยู่ แต่หัวเรื่องย่อยนั้นมีการกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ไว้นั่นเองว่าวิธีเขียนค่ากลับกัน ซึ่งมักจะใช้เฉพาะเมื่อต้องการเน้นค่าที่เป็นหัวเรื่อง ส่วนวลีอื่น ๆ ก็กลับไว้อีก

หัวเรื่องย่อยอาจแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๖ ประเภท คือ

๑. หัวเรื่องย่อยแบ่งตามวิธีเขียน เช่น เคมี-พจนานุกรม เคมี-รวมเรื่อง
๒. หัวเรื่องย่อยแสดงการแบ่งตามภูมิภาค ได้แก่ ชื่อประเทศ หรือชื่อเมือง ซึ่งอยู่ตามหลังหัวเรื่องเฉพาะ เช่น ป่าไม้และการทำป่าไม้ - ไทย
พุทธศาสนา - อินเดีย
๓. หัวเรื่องย่อยที่แบ่งตามหลังชื่อภูมิศาสตร์ ซึ่งได้แก่ ชื่อประเทศ หรือชื่อเมือง เช่น ไทย - การเมืองและการปกครอง; กรุงเทพมหานคร - สวนสาธารณะ
๔. หัวเรื่องย่อยที่แบ่งตามยุคสมัยของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมักจะอยู่ตามหลังชื่อประเทศ เช่น ไทย - ประวัติศาสตร์ - กรุงสุโขทัย, ๑๘๐๐ - ๑๙๐๐
๕. หัวเรื่องย่อยแบ่งตามหลังชื่อภาษา เช่น ภาษาไทย - คำราสำหรับชนต่างชาติ
ภาษาไทย - บทสนทนาและวลี
๖. หัวเรื่องย่อยสำหรับหัวข้อวิชาต่าง ๆ (Topic Subdivision)
เช่น หัวเรื่องย่อยทางการแพทย์, ทางเกษตร, ทางกฎหมาย

นอกจากนี้ยังมีหัวเรื่องย่อยอื่น ๆ ซึ่งอาจจะกำหนดขึ้นใช้ได้โดยคจากลักษณะของหัวเรื่องย่อยทั้ง ๖ ประเภทนี้แล้วพอจะตั้งข้อสังเกตได้ว่า หัวเรื่องย่อยจะต้องเป็นค่าที่มีลักษณะรวมที่สามารถใช้กับหัวเรื่องเฉพาะได้มากกว่า ๑ หัวเรื่อง ยกเว้นหัวเรื่องย่อยทางประวัติศาสตร์ ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศ

ซึ่งยอมจะไม่เหมือนกัน

ลักษณะรวมของหัวเรื่องย่อนี้เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้หัวเรื่องย่อแตกต่างจากวิธีเขียนคำกลับกัณฑ์ นอกจากนั้นในภาษาอังกฤษหัวเรื่องย่อมักจะต้องเป็นคำนามหรือวลีที่เป็นประธาน แต่วิธีเขียนคำกลับกัณฑ์มักจะเป็นคำคุณศัพท์หรือวลีที่เป็นคุณศัพท์^๓ ซึ่งเป็นลักษณะอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างหัวเรื่องย่อกับวิธีเขียนคำกลับกัณฑ์ แต่ภาษาไทยไม่สามารถจะเห็นความแตกต่างในข้อนี้ได้ เนื่องจากคำคุณศัพท์ในภาษาไทยจะอยู่หลังคำนามเสมอ เช่น นกสีแดง แต่ในภาษาอังกฤษคำคุณศัพท์จะนำหน้าคำนาม เช่น red bird ทั้ง ๒ คำนี้เวลาใช้เป็นหัวเรื่องจะต้องใช้แตกต่างกัน เป็น

นกสีแดง จะใช้เป็นหัวเรื่องภาษาไทยได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องทำรูปใหม่ เป็น นก - สีแดง เพราะไม่ควรใช้ สีแดง เป็นหัวเรื่องย่อในที่นี้ หรือจะใช้เป็น นก, สีแดง ก็จะไม่ถูกต้องตามหลักที่กล่าวมา เพราะ สีแดง เป็นคำนาม ดังนั้นคำว่า นกสีแดง จึงชัดเจนถูกต้องตามลักษณะภาษาไทยและตามจุดประสงค์การใช้หัวเรื่องอยู่แล้ว

Bird, red ใช้ในลักษณะเขียนคำกลับกัณฑ์เพื่อเน้นคำว่า Bird

หัวเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาความแตกต่างในการใช้เครื่องหมายวรรคตอน

หัวเรื่องภาษาไทยที่รวบรวมจากการสำรวจห้องสมุดทั้ง ๑๐ แห่งที่มีปัญหาแตกต่างในการใช้เครื่องหมายวรรคตอนทั้ง ๓ ชนิด หรือที่ไม่ใช้เครื่องหมายใด ๆ เลย จะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นกลุ่ม ๆ ดังนี้

^๓ Jessica Harris, Subject Analysis (N.J, the Scarecrow Press, 1970), p. 83.

๑. กลุ่มที่ใช้เครื่องหมายวงเล็บ และ จุดภาค เช่น

กฎหมาย, อาชีพ หรือ กฎหมาย (อาชีพ) เมื่อพิจารณาตามหลักการใช้ดังที่กล่าวมาแล้ว หัวเรื่องที่จะถูกต้องคือ กฎหมาย, อาชีพ ซึ่งใช้วิธีเขียนกลับคำจาก "อาชีพกฎหมาย" เพื่อให้หัวเรื่องนี้รวมอยู่กับกฎหมายในเรื่องอื่น ๆ แต่กฎหมาย (อาชีพ) มีความหมายไควว่า หมายถึง กฎหมายที่ใช้ในความหมายว่าเป็นอาชีพหนึ่ง ซึ่งเข้าใจยากกว่าการใช้ กฎหมาย, อาชีพ

๒. กลุ่มที่ใช้วงเล็บและยัติภังค์ เช่น

ที่ดิน (เวนคืน) หรือ ที่ดิน - การเวนคืน

ครอบครัว (กฎหมาย) หรือ ครอบครัว - กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ

ในกรณีแรกนั้นหัวเรื่องที่ดีกว่าถูกต้องควรจะเป็น "ที่ดิน, การเวนคืน" มากกว่าทั้ง ๒ คำนั้น ในคำแรก ที่ดิน (เวนคืน) แสดงการใช้วงเล็บตีความหมาย เพราะ ที่ดิน ไม่อาจจะใช้ในความหมายว่าเวนคืนได้ ส่วนคำที่ ๒ ที่ดิน - การเวนคืน เมื่อพิจารณาจากหลักของหัวเรื่องย่อย พบว่า การเวนคืน ใช้ได้เฉพาะกับที่ดินเท่านั้น ดังนั้นคำที่ถูกต้องจึงควรจะเป็น ที่ดิน, การเวนคืน ซึ่งเขียนกลับมาจากคำว่า "การเวนคืนที่ดิน"

กรณีหลังหัวเรื่องที่จะใช้คือ ครอบครัว - กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ เป็นการใช้หัวเรื่องย่อยแสดงวิธีเขียนที่ถูกต้อง ส่วน ครอบครัว(กฎหมาย) ก็เป็นการใช้วงเล็บตีความหมาย เพราะ ครอบครัว ไม่อาจจะหมายถึงกฎหมายได้

๓. กลุ่มที่ใช้เครื่องหมายวงเล็บ และไม่ใช้เครื่องหมายใด ๆ เลย เช่น
 ดอกไม้(ประคิษฐ์) หรือ ดอกไม้ประคิษฐ์
 ดอกไม้(วรรณคดี) หรือ ดอกไม้ในวรรณคดี

ทั้ง ๒ กรณีนี้หัวเรื่องที่จะใช้คือ ดอกไม้ประคิษฐ์; ดอกไม้ในวรรณคดี
 โดยใช้เหตุผลเดียวกันว่า ไซ้วงเล็บผิดความหมายทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้ใช้ เพราะ
 ทั้ง ๒ คำนี้ไม่จำเป็นจะต้องใช้เครื่องหมาย ใจความก็ชัดเจนเป็นที่เข้าใจอยู่แล้ว

๔. กลุ่มที่ใช้เครื่องหมายจุดภาค และยัติภังค์ เช่น

นักเรียน - การทำงาน หรือ นักเรียน, การทำงาน
 เศรษฐกิจ - นโยบาย หรือ เศรษฐกิจ, นโยบาย
 ไม้ - การอาน้ำยา หรือ ไม้, การอาน้ำยา

ใน ๒ กรณีแรก หัวเรื่องที่จะใช้คือ นักเรียน - การทำงาน;
เศรษฐกิจ - นโยบาย เพราะคำที่เป็นหัวเรื่องย่อยจะต้องมีลักษณะร่วมกับหัวเรื่องอื่น ๆ
 ได้ โดยเฉพาะคำว่า นักเรียน, การทำงาน ไม่อาจจะกลับคำได้ เพราะกลายเป็น
การทำงานนักเรียน ซึ่งมีความหมายไม่ชัดเจน อาจทำให้ตั้งข้อสังเกตได้อีกว่า วิธี
เขียนคำกลับกันมีผลกว่า เมื่อกลับคำเข้าที่เดิมแล้วคงได้ใจความ มิฉะนั้นก็ไม่ถูกต้อง

แต่ในกรณีหลัง ควรจะเป็นหัวเรื่อง ไม้, การอาน้ำยา เนื่องจาก
 "การอาน้ำยา" เป็นคำที่ใช้เฉพาะกับไม้

๕. กลุ่มที่ใช้เครื่องหมายยัติภังค์ และไม่ใช้เครื่องหมาย

หัวเรื่องกลุ่มนี้เรียงลำดับคำเหมือนกัน แต่ไม่ใช้เครื่องหมายหรือใช้คำอื่น ๆ
มาเสริมให้ใจความชัดเจนขึ้น แทนการทำให้เป็นหัวเรื่องย่อย เช่น

วัฒนธรรมไทย หรือ วัฒนธรรม - ไทย
 พันธุศาสตร์พฤติกรรม หรือ พันธุศาสตร์ - พฤติกรรม
 ผลิตภัณฑ์จากไม้ หรือ ผลิตภัณฑ์ - ไม้

ในกรณีแรกหัวข้อที่ควรใช้คือ วัฒนธรรมไทย เพราะไม่มีความจำเป็นที่จะต้อง
ใช้เครื่องหมาย ในเมื่อการเขียนติดกันเดยนั้นกระชับและเป็นที่นิยมมากกว่า

ในกรณีที่สองควรจะใช้หัวข้อ พันธุศาสตร์ - พฤติกรรม เพื่อบอกความ
ชัดเจนของหัวข้อว่าเป็นพันธุศาสตร์ในแง่พฤติกรรม แต่ถาเป็น "พันธุศาสตร์พฤติกรรม"
ไม่แน่ชัดว่าจะเน้นที่ค่านามค่าใด และค่านามค่าไหนให้ขยายคำที่เหลือเป็นคำที่ค่อนข้าง
กำกวม

กรณีสุดท้าย ควรจะใช้หัวข้อ "ผลิตภัณฑ์จากไม้" มีคำว่า "จาก" เสริมให้
ใจความชัดเจน จึงไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องหมายเพื่อทำเป็นหัวข้อย่อย สำหรับในกลุ่มนี้
อาจจะตั้งข้อสังเกตได้ว่า การใช้หัวข้อย่อยควรใช้เฉพาะที่เกิดความจำเป็นจริง ๆ
เท่านั้น ถ้าหากหลีกเลี่ยงได้ก็ไม่ควรใช้ ถ้ามีคำอื่นที่จะให้ความหมายชัดเจนอยู่แล้ว

๖. กลุ่มที่ใช้วิธีเขียนคำกลับกัน โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค หรือ ยัติภังค์ เช่น
การบริหารงานบุคคล	หรือ	บุคคล, การบริหาร
วิธีเขียนแผนที่	หรือ	แผนที่, วิธีเขียน
วัดกันมาตุยาราม	หรือ	กันมาตุยาราม, วัด

ในกรณีแรกเป็นกลุ่มคำที่ ไม่ควรจะใช้วิธีเขียนคำกลับกัน ฉะนั้นในกรณีนี้หัวข้อ
ที่ควรจะใช้ก็คือ การบริหารงานบุคคล เนื่องจากใช้หลักที่ว่าเป็นคำที่นิยมใช้กันแพร่หลาย
จนเป็นที่รู้จักแล้ว ไม่ควรที่จะเขียนกลับคำ ซึ่งทำให้ต้องทำบัตรโยงโดยไม่จำเป็น คำใน
กลุ่มนี้มีอีกหลายคำ เช่น การบริหาร, การบริหารการศึกษา, การบริหารธุรกิจ,
การปฏิรูปที่ดิน ฯลฯ

ในกรณีที่สองเป็นกลุ่มคำที่ ควรจะใช้วิธีเขียนคำกลับกัน เพื่อให้คำที่เป็นใจความ
สำคัญมาอยู่ข้างหน้าตามหลักให้เกิดเอกภาพของหัวข้อ และที่สำคัญก็ควรที่จะศึกษาว่าคำ ๆ
นั้นเป็นคำที่ใช้แพร่หลายทั่วไปหรือไม่ ดังนั้นในกรณีนี้หัวข้อที่ควรจะใช้ก็คือ แผนที่, วิธีเขียน
แต่เมื่อพิจารณาให้ดีก็จะเห็นว่า "วิธีเขียน" นี้ควรจะทำเป็นรูปหัวข้อย่อยมากกว่าเพราะ
มีหลายคำที่จะใช้รวมกันได้ เช่น รายงาน - วิธีเขียน; วิทยานิพนธ์ - วิธีเขียน

ฉะนั้นที่ถูกต้องจึงควรจะใช้ แผนที่ - วิธีเขียน คำในกลุ่มนี้มีอีกมาก เช่น
ห้องสมุด - การบริหาร, อาหาร - การปรุง ตำรวจ - เครื่องแบบ

กรณีสุดท้ายเป็นกลุ่มที่สำคัญมากอีกกลุ่มหนึ่ง ในกรณีนี้พิจารณาให้ใช้คำที่เขียนกลับกัน
เป็น กันมาศุขาราม, วัด แม้จะเป็นคำที่แพร่หลายเป็นที่นิยมของผู้ใช้ทั่วไป ทั่วไปจะคิดว่า
ก่อน เช่น วัดมหาธาตุ ฯลฯ เนื่องจากเป็นคำที่คุ้นเคยเสมอ นอกจากคำว่า วัด แล้วยัง
มีคำในกลุ่มนี้อีกมากมาย เช่น โรงเรียน, สภา, สมาคม ฯลฯ ซึ่งควรจะใช้หลักในการ
ให้หัวเรื่องให้เหมือนกัน เหตุผลที่เลือกให้ใช้วิธีเขียนกลับกันคือ เพื่อมิให้เกิดปัญหาเมื่อ
ห้องสมุดมีหัวเรื่องคำนั้นเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อมีจำนวนมากก็ยากในการเรียงบัตรและการ
ค้นหา เช่น วัด ทุกแห่งจะรวมอยู่ที่เดียวกันเวลาค้นหาก็ต้องดูตัวอักษรถัดไป ถ้าหากมี
หัวเรื่อง วัด ๕๐ หัวเรื่องขึ้นไปก็คงเสียเวลาในการค้นบัตรนาน เพื่อเป็นการตัดปัญหา
เหล่านี้เสียแต่แรกจึงควรจะใช้วิธีเขียนกลับคำโดยควรจะทำบัตรโยงให้ชัดเจนพร้อมทั้ง
ตัวอย่างไว้แจ้งผู้ใช้ทุก ๆ คำ เช่น โรงเรียน ก็ทำบัตรโยงไว้ที่คำว่า "โรงเรียน" ดังนี้

ตัวอย่างบัตรโยง

<u>โรงเรียน</u>	ให้ดูที่ชื่อของโรงเรียนนั้น
เช่น	โรงเรียนสตรีวิทยา
	อยู่ที่
	สตรีวิทยา, โรงเรียน

นอกจากนั้นยังเป็นการใช้หลักการเกี่ยวกับการเขียนชื่อผู้แต่งที่เป็นสถาบัน
ในบัตรรายการด้วย

ตารางที่ ๔ (ต่อ)

กลุ่มที่	หัวข้อภาษาไทยที่แตกต่างกันในการไว้เครื่องหมายวรรคตอน	
๕	ผลิตภัณฑ์จากไม้ พันธุศาสตร์ประชากร พันธุศาสตร์พฤติกรรม วัฒนธรรมไทย	ผลิตภัณฑ์ - ไม้ พันธุศาสตร์ - ประชากร พันธุศาสตร์ - พฤติกรรม วัฒนธรรม - ไทย
๖	กัญญาตุยาราม, วัด การค้า, นโยบาย กษัตริย์, สภา การศึกษา, การบริหาร ข้าราชการ - เครื่องแบบ เฌอ - พจนานุกรม จังหวัด, สภา คำรวจ - เครื่องแบบ ธุรกิจ, การบริหาร ที่ดิน - การปฏิรูป เทศบาล - ข้าราชการและพนักงาน บุคคล, การบริหาร แผนที่, วิธีเขียน รายงาน, วิธีเขียน สังคม, ปัญหา หอสมุด, บริหาร องค์การ, การจัด อาชญากรรม, การสอบสวน การสืบสวนทางอาชญา อาหาร, การปรุง	วัดกัญญาตุยาราม นโยบายการค้า สภา กษัตริย์ การบริหารการศึกษา เครื่องแบบ ข้าราชการ พจนานุกรมศัพท์เฌอ สภาจังหวัด เครื่องแบบคำรวจ การบริหารธุรกิจ การปฏิรูปที่ดิน พนักงานเทศบาล การบริหารบุคคล วิธีเขียนแผนที่ วิธีเขียนรายงาน ปัญหาสังคม หอสมุดการบริหาร การจัดองค์การ อาชญากรรมและอาชญากร, การสืบสวน การปรุงอาหาร

๑.๒ การใช้คำเชื่อม "และ", "กับ" และบุพบทอื่น ๆ

การใช้สันธานหรือบุพบทในหัวเรื่องภาษาไทยนั้นมีที่ใ้ใอยู่มาก ทั้งนี้เพื่อเชื่อมคำหรือเสริมคำให้ไ้ใจความชัดเจน โดยเฉพาะ "และ", "กับ" มีที่ใ้ใอยู่มากจากการสำรวจพบว่ามีควมสับสนในการใช้คำทั้งสองนี้เชื่อมควมอยู่มาก ดังนั้นจึงจะกล่าวถึงหลักการใช้คำทั้ง ๒ นี้ ทั้งในทางหลักภาษาไทยและเมื่อนำไปใช้เป็นหลักในการใ้หัวเรื่องภาษาไทย

"กับ" ทำหน้าที่เป็นไ้ไ้ทั้งสันธานและบุพบท ซึ่งจะขึ้นอยู่กับใจความที่่จะต้องเข้าไปประกอบ แต่ที่ใ้ใ้อยู่ในการใ้หัวเรื่อง เช่น บ้านกับโรงเรียน ไม่สามารถจะตัดสินไ้ไ้ว่าเป็นสันธานหรือบุพบท เนื่องจากเป็นกลุ่มคำที่่สั่นเกินไป "กับ" จะทำหน้าที่เชื่อมควมเข้าควมกันโดยแสดงควมสัมพันธ์เกี่ยวของระหว่างคำทั้ง ๒ นั้น มากกว่า "และ" กับจะเนนว่าคำทั้ง ๒ นั้น จะต้องมีความสัมพันธ์กันอยางใดอยางหนึ่ง ถ้าหากไม่มีความสัมพันธ์กันจึงจะใ้ใ้คำว่า "และ"

"และ" เป็นคำสันธาน ที่ใ้ใ้เชื่อมประโยค ซึ่งอาจจะมีความสัมพันธ์กันหรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลยก็ไ้ เพียงแต่นำมาเทียบเคียงหรือนำมารวมอยู่ควมด้วยกัน เช่น ควมดีและควมชั่ว

การใช้คำ "กับ", "และ" ในหัวเรื่องภาษาไทยก็ยึดตามหลักภาษาไทยนี้ เช่นกัน จะสามารถเห็นควมแตกต่างไ้จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

ศิลปกรรมกับศาสนา

เคมีกับอาหาร

ทั้งสองหัวเรื่องนี้แสดงว่าคำทั้ง ๒ คำที่ใ้ใ้กับเชื่อมต้องมีความสัมพันธ์กัน

หนังสือที่่จะใ้หัวเรื่องนี้ไ้ จะต้องม่เนื้อเรื่องแสดงควมเกี่ยวของระหว่างศิลปกรรมกับศาสนา เช่น ภาพวาดในวัดต่าง ๆ จิตรกรรมที่่ไ้ไ้ไ้ผลจากศาสนา หรือสำหรับหัวเรื่อง "เคมีกับอาหาร" ก็จะใช้กับหนังสือที่มีเนื้อเรื่องทั้ง ๒ เรื่องนี้เกี่ยวของกัน เช่น อาหารที่่เป็นพิษจากสารเคมี ฯลฯ

แต่ถ้าเป็นหัวเรื่องที่ใช้ และ เชื่อม เช่น

วิทยุและโทรทัศน์

พระพุทธเจ้าและพระพุทธศาสนา

แสดงว่าต้องการจะรวมหนังสือในเรื่องทั้ง ๒ นี้ไว้ด้วยกัน ฉะนั้นหัวเรื่องทั้งสองนี้จะใช้กับหนังสือที่มีเนื้อเรื่องทั้ง ๒ เรื่อง หรือหนังสือที่มีเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ได้ไม่จำเป็นว่าเรื่องทั้ง ๒ นี้จะต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เช่น หัวเรื่องวิทยุและโทรทัศน์ จะรวมทั้งหนังสือเกี่ยวกับวิทยุ และที่เกี่ยวกับโทรทัศน์ ในบางห้องสมุดที่มีเอกสารในคานานี้มาก ก็อาจจะแยกเป็นหัวเรื่อง วิทยุ และหัวเรื่อง โทรทัศน์ ออกต่างหากจากกันหรือหนังสือที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวิทยุและโทรทัศน์ เช่น อิทธิพลของวิทยุและโทรทัศน์ต่อสังคม ก็อาจจะจัดไว้ที่หัวเรื่องนี้ได้เช่นกัน

จะสังเกตเห็นไควว่า ถ้าใช้ "และ" ความหมายของหัวเรื่องไม่ชัดเจนว่าสิ่งของสองอย่างมีความสัมพันธ์กันเท่ากับการใช้ "กับ" แต่ในบางหัวเรื่องก็ทำให้มีความหมายกว้างกว่า ซึ่งจะต้องพิจารณาตามความเหมาะสม

นอกจากปัญหาในการใช้ "และ", "กับ" แล้วยังพบว่า มีปัญหาในการใช้ บุพบทอื่น ๆ อีก เช่น ของ, ใน, ที่, เพื่อ, บน เนื่องจากบุพบทไม่สำคัญมากเท่าคำนาม กริยา และวิเศษณ์ ฉะนั้นบางแห่งแม้ไม่ใช้บุพบทเลยก็ได้ ยังคงฟังเข้าใจ แต่ก็มีบุพบทบางคำที่ยังคงต้องใช้ รายละเอียดในเรื่องบุพบทแต่ละคำนี้จะกล่าวโดยละเอียดเมื่อจะอธิบายเหตุผลในการที่จะตัดสินว่าควรเลือกใช้หัวเรื่องใดจากกลุ่มของหัวเรื่องที่จะนำมาวิเคราะห์ต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรจบ พันธุเมธา, ลักษณะภาษาไทย (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๔), หน้า ๒๑๔

หัวข้อเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาจากความแตกต่างในการใช้สันธานและบุพบท

หัวข้อเรื่องที่ไต่จากการสำรวจทั้งหมดนี้ จะแยกกลุ่มวิเคราะห์ได้ดังนี้

๑. กลุ่มที่ใช้ "และ" หรือ "กับ" เช่น

การศึกษา <u>กับ</u> รัฐ	หรือ	การศึกษา <u>และ</u> รัฐ
ห้องสมุด <u>กับ</u> อุทยาน	หรือ	ห้องสมุด <u>และ</u> อุทยาน

ทั้ง ๒ กรณีควรใช้ การศึกษากับรัฐ; ห้องสมุดกับอุทยาน เนื่องจากแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องของของคำ ๒ คำ ในทั้ง ๒ หัวเรื่องนี้ การศึกษากับรัฐ ก็จะใช้กับหนังสือที่แสดงความเกี่ยวข้องของระหว่างรัฐกับการศึกษาในแง่ต่าง ๆ เช่น รัฐควรจะมีส่วนในการจัดการศึกษาอย่างไร หรือห้องสมุดกับอุทยาน ก็แสดงความเกี่ยวข้องของ เช่น ห้องสมุดจัดบริการพิเศษแก่อุทยานอย่างไร จากทั้ง ๒ หัวเรื่องนี้ จะพบว่า คำที่นำมาเชื่อมควยกับนี้มีแนวโน้มว่าจำเป็นจะต้องมีความสัมพันธ์กัน เพราะถ้าเป็น "และ" ก็ต้องมีหนังสือทางการศึกษา, ทางรัฐ (ความหมายยังไม่ชัดเจน) ทางห้องสมุด ทางอุทยานนำมารวบอยู่ควยกัน ซึ่งไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น เพราะคำเหล่านี้เป็นหัวเรื่องที่มีหนังสืออยู่มาก จะเห็นว่าแตกต่างจากคำที่ใช้ "และ" เช่น กษัตริย์และประมุข, ความเป็นอยู่และประเพณี ซึ่งเป็นเรื่องที่ควรนำมารวบไว้ควยกัน แต่ไม่จำเป็นว่าต้องสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของผู้อ่านเรื่องเหล่านี้

๒. กลุ่มที่ใช้ "และ" หรือ "กับ" ออก เช่น

นิสิต <u>กับ</u> นักศึกษา	หรือ	นิสิต <u>และ</u> นักศึกษา
---------------------------	------	---------------------------

กรณีนี้ใช้ นิสิตกับนักศึกษา เนื่องจาก "และ" ในที่นี้ไม่จำเป็นต้องมีก็เข้าใจความหมาย เพราะนิสิต, นักศึกษา ก็คำที่มีความหมายเหมือนกัน และยังเป็นคำที่แพร่หลายเป็นที่รู้จักในหมู่มนุษย์ทั่วไปแล้วเป็นอย่างดี

๓. กลุ่มที่ใช้บุพบท "ใน" เช่น

ชนชั้น <u>ใน</u> สังคม	ชนชั้น <u>ใน</u> สังคม
วิทย์ <u>ใน</u> การศึกษา	วิทย์ <u>เพื่อ</u> การศึกษา

ตารางที่ ๔ (ต่อ)

กลุ่มที่ หัวเรื่องภาษาไทยที่แตกต่างกันในการใช้ "และ", "กับ" และบุพบทอื่น ๆ

๔	พลังงานดวงอาทิตย์	พลังงานจากดวงอาทิตย์
	พืชเป็นพิษ	พืชที่เป็นพิษ
	รายได้ประชาชาติ	รายได้ของประชาชาติ
	อุบัติเหตุทางหลวง	อุบัติเหตุบนทางหลวง
	อุบัติเหตุบนถนน	อุบัติเหตุบนท้องถนน

๑.๓ การใช้คำเสริมกลางคำ "ทาง", "การ"

คำเสริมกลางคำ เช่น คำว่า "ทาง" และ "การ" ฯลฯ ปัจจุบันนิยมใช้ในคำต่าง ๆ มาก แต่ไม่ค่อยมีผู้สนใจว่าคำจำพวกนี้มีไว้ทำไม หมายความว่าอย่างไร หัวเรื่องภาษาไทยที่ได้มาจากการสำรวจก็พบว่ามีการใช้คำจำพวกนี้อย่างมาก ในบางแห่งก็จำเป็นแต่ในบางแห่งก็ไม่จำเป็น

"ทาง" เมื่อใช้เป็นคำเสริมกลางคำ ตัวอย่าง เช่น "การพัฒนาทางเศรษฐกิจ" เป็นคำที่มาขยายความ "เศรษฐกิจ" โดยทางควรจะแปลว่า "ที่เกี่ยวข้องกับ" ดังนั้นความหมายที่แท้จริงของคำนี้ก็คือ การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ จะมีความหมายกว้างกว่า ถ้าจะใช้ "การพัฒนาเศรษฐกิจ" เพราะเอกสารทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ จะจัดไว้ที่หัวเรื่องนี้ได้ แต่ถ้าเป็น "การพัฒนาเศรษฐกิจ" จะจำกัดเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจโดยตรง

"การ" เมื่อใช้เป็นคำเสริมกลางคำก็มักจะใช้ใกล้เคียงกับคำว่า "ทาง" ที่กล่าวมาแล้ว แต่การมีที่นิยมใช้น้อยกว่าเฉพาะในบางข้อความเท่านั้น เช่น "อุตสาหกรรมการทองเที่ยว" ใช้ "การ" นำหน้าคำกริยา "ทองเที่ยว" เพื่อให้เป็นคำนามแล้วยังทำให้ความหมายของคำกว้างขึ้นเล็กน้อย ความหมายที่แท้จริงของข้อความนี้ก็คือ "อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทองเที่ยว"

อนึ่ง การที่จะตัดสินว่าหัวเรื่องใดควรจะใช้ ทาง หรือ การ หรือไม่จำเป็นต้องใช้ นั้นต้องคำนึงความแพร่หลายนิยมใช้ของบุคคลทั่วไปเป็นหลักสำคัญในการพิจารณาด้วย เพราะคำเสริมกลางคำเหล่านี้ก็มีลักษณะคล้าย ๆ กัน พบพบบางคำซึ่งอาจจะละได้ไฉนบ้างที่แต่บางครั้งก็ต้องใช้เพื่อทำให้ความหมายของคำชัดเจนนั่น

หัวเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาแตกต่างกันในการใช้คำเสริมกลางคำ

หัวเรื่องภาษาไทยที่รวบรวมจากการสำรวจทั้งหมดนี้จะแยกกลุ่มวิเคราะห์ได้ดังนี้

๑. กลุ่มที่ใช้ "ทาง" เสริมกลางคำหรือไม่ใช้เลย เช่น

การพัฒนาสังคม หรือ การพัฒนาทางสังคม

จิตวิทยาสังคม หรือ จิตวิทยาทางสังคม

กรณีแรกหัวเรื่องที่จะใช้คือ การพัฒนาทางสังคม เพราะ "ทาง" ในที่นี้จะเสริมให้ความหมายของข้อความนี้กว้างกว่าที่จะใช้ การพัฒนาสังคม ดังเหตุผลที่กล่าวไว้ในตอนต้น^{๑๖}

ส่วนในกรณีหลังหัวเรื่องที่ใช้คือ จิตวิทยาสังคม เนื่องจากเป็นชื่อวิชาที่ใช้กันแพร่หลาย จึงไม่จำเป็นที่จะต้องใช้ "ทาง" เข้าเสริมกลางคำ

๒. กลุ่มที่ใช้คำว่า "การ" เสริมกลางคำหรือไม่ใช้เลย เช่น

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หรือ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ศิลปการศึกษาศึกษา หรือ ศิลปศึกษา

พัฒนาการชุมชน หรือ การพัฒนาชุมชน

กรณีแรกหัวเรื่องที่จะใช้คือ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น และเมื่อเทียบกับคำ "อุตสาหกรรมท่องเที่ยว" จะเห็นว่าให้ความหมายชัดเจนกว่าคำหลังซึ่งถ้าพิจารณาให้ดีจะพบว่ามีความหมายได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หรือ อุตสาหกรรมที่เคลื่อนย้ายได้

กรณีที่สองควรจะใช้หัวเรื่อง ศิลปศึกษา เนื่องจากเป็นชื่อวิชาที่รู้จักแพร่หลาย ไม่จำเป็นที่จะต้องเสริมด้วย "การ" และถ้าใช้คำว่าศิลปการศึกษา ก็ให้คิดแล้วจะเห็นว่ามีความหมายผิดไปด้วย คือไม่ได้แปลว่าเป็นชื่อวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับศิลป์แล้ว แต่แปลว่าเป็นศิลป์ในการที่ศึกษาเล่าเรียน, วิธีเล่าเรียน ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า "The Art of learning" แต่คำว่า ศิลปการศึกษา ก็ไม่นิยมใช้ในความหมายนี้อีกเช่นกัน คนทั่ว ๆ ไปมักจะใช้ ศิลป์ของการเรียน หรือ วิธีศึกษา ซึ่งเป็นคำธรรมดาที่เข้าใจได้ง่ายมากกว่า ดังนั้นคำว่า ศิลปศึกษา จึงมีความหมายแตกต่างจาก ศิลปการศึกษา จนไม่สามารถจะใช้แทนกันได้เลย

กรณีสุดท้าย ควรจะใช้หัวเรื่อง การพัฒนาชุมชน เป็นคำที่ใช้กันแพร่หลาย ความหมายชัดเจนถูกต้องในภาษาไทย แต่คำว่า "พัฒนาการชุมชน" การในที่นี้มีใช้ คำเสริมกลางคำ แต่การนี้ติดอยู่กับคำว่าพัฒนาเป็นพัฒนาการ ซึ่งเป็นคำที่มักจะใช้กับ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับร่างกายและชีวิต เพื่อให้เห็นวิวัฒนาการจะเห็นว่ามีใช้กับ พัฒนาการ ของเด็ก หรือเป็นชื่อวิชา เช่น จิตวิทยาพัฒนาการ การนำเอาคำนี้มาใช้กับชุมชน จึงไม่เหมาะสมและไม่นิยมใช้

๓. กลุ่มคำที่ใช้ "การ" หรือ "ทาง" เสริมกลางคำ เช่น

เศรษฐกิจการเกษตร หรือ เศรษฐกิจทางเกษตร

กรณีนี้หัวเรื่องที่จะใช้คือ เศรษฐกิจการเกษตร เพราะ "การ" ในที่นี้ใช้ ขยายหรือเสริมคำว่า "เกษตร" ให้ชัดเจนขึ้นหมายความว่า เศรษฐกิจที่เกี่ยวกับการเกษตรใช้ในความหมายเช่นเดียวกับ "ทาง" ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่เนื่องจากคำนี้เป็นที่ นิยมใช้กันแพร่หลายจนเป็นศัพท์คำหนึ่งในด้านเกษตรกรรม

ตารางที่ ๑๐ แสดงจำนวนหัวเรื่องภาษาไทยทั้งหมดที่มีปัญหาในการใช้คำ
เสริมกลางคำ "ทาง" "การ" จากการสำรวจและรวบรวมจากห้องสมุด ๑๐ แห่ง
แบ่งตามกลุ่มที่แยกวิเคราะห์ที่ ๓ กลุ่ม

กลุ่มที่	หัวเรื่องภาษาไทยที่แตกต่างกันในการใช้ "ทาง", "การ"		
๑	การพัฒนาทางเศรษฐกิจ	การพัฒนาเศรษฐกิจ	พัฒนาทางเศรษฐกิจ
	การแนะแนวทางการศึกษา	การแนะแนวการศึกษา	
	การแนะแนวทางอาชีพ	การแนะแนวอาชีพ	
	การพัฒนาทางสังคม	การพัฒนาสังคม	
	จิตวิทยาทางสังคม	จิตวิทยาสังคม	สังคมจิตวิทยา
	จิตวิทยาทางอุตสาหกรรม	จิตวิทยาอุตสาหกรรม	
	นโยบายทางเศรษฐกิจ	นโยบายเศรษฐกิจ	
	ผลิตภัณฑ์ทางเกษตร	ผลิตภัณฑ์เกษตร	ผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม
	ศิลปกรรมทางศาสนา	ศิลปกรรมศาสนา	
๒	พัฒนาการชุมชน	การพัฒนาชุมชน	พัฒนาชุมชน
	พัฒนาการท้องถิ่น	พัฒนาชนบท	
	ศิลปการศึกษา	ศิลปศึกษา	
๓	เศรษฐกิจการเกษตร	เศรษฐกิจทางเกษตร	

๑.๔ การใช้ "การ" และ "ความ" นำหน้าคำ

"การ" และ "ความ" ที่ใช้นำหน้าคำกริยาและคำนาม มีที่ใช้อยู่มากใน
ภาษาไทย ดังนั้นจึงเป็นปัญหาสำคัญเรื่องหนึ่งในการกำหนดว่าจะใช้หัวเรื่องภาษาไทย
ที่มีคำว่า "การ" และ "ความ" นำหน้าอย่างไร เพราะเป็นปัญหาเฉพาะของภาษาไทย
ซึ่งบรรณารักษ์จะต้องกำหนดขึ้นเอง แต่เดิมบรรณารักษ์ที่จัดทำหนังสือ "หัวเรื่องสำคัญ
หนังสือภาษาไทย" ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ได้พยายามคิดคำว่า "การ"

และ "ความ" ทั้งในหลายคำที่พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่จำเป็น เพราะเป็นเพียงคำที่มาประกอบขึ้นมาเพื่อให้เป็นคำนาม ส่วนคำที่เป็น ใจความสำคัญ ก็นำมาเป็นหัวเรื่องเฉพาะคำ ๆ นั้น เช่น การจำนอง ก็ใช้ จำนอง คำเดียว

การตัดคำ "การ" และ "ความ" ออกนั้นก็เพียงตัดปัญหาในเรื่องการเรียงบทรซึ่งถ้ามีแต่คำที่หน้าทวน "การ" และ "ความ" ก็จะมีบทรายการใน ๒ กลุ่มนี้เป็นจำนวนมากมาย เกิดความยุ่งยากในเรียงบทรและค้นหาแก้ไข

ในทางหลักภาษาไทย "การ" และ "ความ" มีหน้าที่และความหมายดังนี้

๑.๔.๑ โดยหน้าที่ "การ" และ "ความ" ที่นำหน้าคำกริยาและคำวิเศษณ์เรียกว่า อาการนาม มีที่ใช้อย่างต่างกันคือ

นำหน้าคำกริยามักใช้ การ แต่ถาคำกริยา มี เป็น เกิด คืบ เจริญ เสื่อม หรือกริยาที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ มักใช้ ความ นำหน้า เช่น ความมีความเป็น ความเกิด ความตาย ความรัก เป็นต้น แต่ถาคำหน้าคำวิเศษณ์แล้วใช้ "ความ" เป็นพื้น เช่น ความดี ความชั่ว ความสวย ความงาม^{๑๓}

๑.๔.๒ โดยความหมาย "การ" และ "ความ" ที่ใช้นำหน้าคำบางครั้งจะทำให้ความหมายของคำที่เข้าไปประกอบนั้นกว้างขึ้นหรือในบางคำก็จะทำให้เกิดความหมายเฉพาะขึ้นได้ ไม่ว่า "การ" หรือ "ความ" จะใช้นำหน้าคำกริยา หรือคำนาม เช่น

การประกันชีวิต และ ประกันชีวิต

การจรจร และ จรจร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกันชีวิต หมายถึงสัญญาซึ่งผู้รับประกันภัยรับรองว่าจะใช้เงิน^{๑๔} แต่ถ้ามียุติเอกสารต่าง ๆ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันชีวิตในแง่ต่าง ๆ เช่นประโยชน์ของการประกันชีวิต ฯลฯ ควรจะใช้หัวเรื่อง "การประกันชีวิต" เพราะเมื่อมีคำว่าการนำหน้าทำให้เข้าใจว่าหมายถึง เรื่องเกี่ยวกับการประกันชีวิต จึงเหมาะที่จะใช้มากกว่า ประกันชีวิต ซึ่งหมายถึงเฉพาะตัวสัญญาข้อตกลงนั้น เป็นตัวอย่างของการที่เติมหน้าคำแล้วทำให้ความหมายกว้างขึ้น

การ ที่เติมหน้าคำแล้วทำให้เกิดความหมายเฉพาะขึ้นจะเห็นได้จากคำว่า การจราจร จะเข้าใจได้ทันทีว่ามีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า Traffic แต่การจราจร อาจจะมีหมายถึง การจราจร ซึ่งใช้อยู่ในคำว่า "กฎจราจร" หรือ อาจจะมีหมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดการการจราจรให้สะดวก เช่น ตำรวจจราจร

นอกจากนั้นในบางคำ "การ" หรือ "ความ" ใช้นำหน้าจนติดกับคำนั้นไปแล้ว ในกรณีเช่นนี้มีอยู่หลายคำ เช่น การขนส่ง, การประปา, การคมนาคม จึงต้องใช้ตามความนิยมแพร่หลาย

อนึ่ง ในหนังสือ "หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย" ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้กำหนดไว้ว่า หัวเรื่องจะต้องมีลักษณะดังนี้

๑. คำนามที่เป็นคำเดี่ยว
๒. คำนามสองคำขึ้นไปเชื่อมด้วยสันธาน "กับ" หรือ "และ"
๓. กลุ่มคำ

รวมความว่า หัวเรื่องจะต้องเป็นคำนามหรือกลุ่มคำ ดังนั้นคำนามประเภท "อาการนาม" บางคำที่กำหนดให้ใช้หนังสือเล่มนี้ ซึ่งให้ตัด "การ" ออก

^{๑๔}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พระนคร, ๒๕๔๓)

เช่น การแกะสลัก ไม้ให้ แกะสลัก
การชนไก่ ไม้ให้ ชนไก่

คำที่ให้ไม้เหล่านี้ถ้าพิจารณาให้ดีจะพบว่า เป็นคำกริยา ประเภทกรรมกริยา ซึ่งต้องมีกรรมหรือผู้ถูกกระทำจึงจะมีใจความสมบูรณ์ กรณีเช่นนี้อาจจะเกิดขึ้นได้กับ การ นำหน้าคำกริยาประเภทอื่น ๆ หรือ "ความ" ที่นำหน้ากริยาหรือวิเศษณ์ได้ ปัญหาที่แม้จะไม่มีใครสนใจ แต่ก็ควรจะมีการปรับปรุงเนกกฎทางด้านกรณการกำหนดลักษณะของคำที่จะเป็นหัวเรื่องใหญ่ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้นในหลักที่ว่า หัวเรื่องจะต้องเป็นคำนาม หรือเป็นกลุ่มคำ ซึ่งรวมเอาคำประเภท "อาการนาม" ซึ่งมี การ และ ความ นำหน้า โดยให้ใช้กริยาของคำพวกนี้เป็นหัวเรื่องได้ เนื่องจากถือว่าเป็นกลุ่มคำ เมื่อต้องการจะละการหรือความไว้เพื่อความสะดวกในการเรียงบัตร์และเน้นใจความสำคัญของคำ ๆ นั้น ซึ่งคิดว่าจะใช้วิธีเขียนคำกลับกัน เช่น ชนสง, การ ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องใช้ในลักษณะนี้ การคัดออกเลยจะเป็นการประหยัดทั้งแรงงานและเวลามากกว่า

หัวเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาความแตกต่างในการใช้ "การ", "ความ"

หัวเรื่องภาษาไทยที่ได้จากการสำรวจจะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นกลุ่ม ๆ ได้

ดังนี้

๑. กลุ่มที่ใช้ "การ" นำหน้าคำกริยา เช่น

การแข่งมา หรือ แข่งมา

การก่อสร้าง หรือ ก่อสร้าง

กรณีแรกควรจะใช้ แข่งมา เป็นหัวเรื่อง โดยตัด การ ทิ้ง เพราะได้ใจความสำคัญซึ่งผู้ใช้ควรจะค้นหาหัวเรื่องนี้มากกว่า "การแข่งมา"

กรณีหลังควรจะใช้ "การก่อสร้าง" เป็นหัวเรื่องเพราะเป็นคำที่ใช้ การ นำหน้าจนแพร่หลายเป็นที่รู้จักแล้ว

๒. กลุมที่ใช้ "การ" นำหน้าคำนาม เช่น

การประชุมพยาบาล หรือ ประชุมพยาบาล

การชลประทาน หรือ ชลประทาน

กรณีแรกควรจะใช้ "ประชุมพยาบาล" เป็นหัวเรื่องใดโดยไมจำเป็นต้องเติมการ ข้างหน้าเพราะไม่ทำให้ใดความหมายเพิ่มเติมขึ้น

กรณีหลังหัวเรื่องที่ใช้คือ การชลประทาน เนื่องจากเป็นคำที่แพร่หลาย และให้ความหมายกว้างกว่า "ชลประทาน" ดังได้เคยกล่าวไว้แล้วในตัวอย่างตอนต้น

๓. กลุมที่ใช้ "ความ" นำหน้าคำ เช่น

ความผัน หรือ ผัน

ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ หรือ การสัมพันธ์กับต่างประเทศ

กรณีแรกหัวเรื่องที่ใช้คือ ผัน เพราะผันเป็นทั้งคำนามและกริยาซึ่งมีใจความครบบริบูรณ์ จึงไม่จำเป็นต้องเติม "ความ" ไว้ข้างหน้า

กรณีหลังควรจะใช้ ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ เป็นหัวเรื่อง ในกรณีนี้เป็นปัญหาของการใช้ การ หรือ ความ ซึ่งหลักเกณฑ์ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น คำว่า ความสัมพันธ์ นอกจากจะถูกคงตามหลักภาษาแล้วยังเป็นคำที่แพร่หลายเป็นที่รู้จักคือักควย

ข้อสังเกต - การที่จะตัดสินว่าคำใดที่ใช้กันแพร่หลายเป็นที่รู้จักหรือไม่นั้นเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งในการเลือกให้หัวเรื่อง เพราะบรรณารักษะคงจะไม่สามารถหาข้อเท็จจริงได้ สิ่งที่จะตัดสินได้คือ ปริมาณการใช้คำ ๆ นั้นว่ามีที่ใช้มากแค่ไหน โดยพิจารณาจากการพบเห็นในสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ คำเหล่านี้มี อาทิ "การขนส่ง" ซึ่งมีใช้ใน "กรมการขนส่ง" "วารสารการขนส่ง" ฯลฯ

ตารางที่ ๑๑ แสดงจำนวนหัวเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาแตกต่างกันในการใช้ "การ", "ความ" นำหน้าคำ จากการสำรวจห้องสมุด ๑๐ แห่ง แบ่งตามกลุ่มที่แยกวิเคราะห์ที่ ๓ กลุ่ม

กลุ่มที่	หัวเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาแตกต่างกันในการใช้ "การ", "ความ" นำหน้าคำ		
๑	การก่อสร้าง	ก่อสร้าง	
	การแกะสลัก	แกะสลัก	
	การขนส่ง	ขนส่ง	
	การแข่งขัน	แข่งมา	
	การคุมกำเนิด	คุมกำเนิด	
	การโฆษณา	โฆษณา	
	การโฆษณาชวนเชื่อ	โฆษณาชวนเชื่อ	
	การจราจร	จราจร	
	การชนไก่	ชนไก่	
	การไต่เชา	ไต่เชา	
	การถ่ายรูป	ถ่ายรูป	
	การบริหาร	บริหาร, การ	
	การประชุมสัมมนา	การประชุมสัมมนา	
	การล่มละลาย	ล่มละลาย	
	การวาดเขียน	วาดเขียน	
	การวิจัย	วิจัย	
	การสะกดจิต	สะกดจิต	
	๒	การคมนาคม	คมนาคม
		การชลประทาน	ชลประทาน
การปฐมพยาบาล		ปฐมพยาบาล	

ตารางที่ ๑๑ (ต่อ)

กลุ่มที่ ๑ หัวเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาแตกต่างกันในการใช้ "การ", "ความ" นำหน้าคำ

การประกันชีวิต	ประกันชีวิต
การประกันภัย	ประกันภัย
การประกันสังคม	ประกันสังคม
การประปา	ประปา
การประมง	ประมง
๓ ความเชื่อถือโชคลาง	การเชื่อถือโชคลาง
ความเป็นผู้นำ	การเป็นผู้นำ
ความฝัน	ฝัน
ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ	การสัมพันธ์กับต่างประเทศ
ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	
การสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	
ความสัมพันธ์ในครอบครัว	การสัมพันธ์ในครอบครัว
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	การสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๑.๕ คำที่ลงท้ายด้วย "ศาสตร์" หรือ "วิทยา"

ชื่อวิชาต่าง ๆ ที่ถือว่าน่ามาเป็นหัวเรื่องใดนั้น พบว่ามีความสับสนในการใช้ชื่อวิชาว่า "ศาสตร์" หรือ "วิทยา" ลงท้ายอยู่หลายคำ ในการที่จะลงท้ายด้วยคำใดนั้น ได้มีข้อตกลงของแพทยสมาคมแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม และ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ในการบัญญัติศัพท์แพทย์ขึ้นไว้ดังนี้

- ๑) ศัพท์แพทย์ที่หมายถึงคำรากและวิชาโดยกว้างขวางคำท้ายต้องมีคำว่า "ศาสตร์" เช่น

Medicine

อายุรศาสตร์

กายวิภาควิทยา	หรือ	กายวิภาคศาสตร์
ตรรกวิทยา	หรือ	ตรรกศาสตร์
พฤติกรรม	หรือ	พฤติกรรมศาสตร์

ในกรณีแรกนี้ ข้อที่ถูกต้องคือ กายวิภาคศาสตร์ ซึ่งมาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Anatomy ไซตามหลักที่กล่าวมาแล้ว คือ ลงท้ายด้วย "ศาสตร์" เพื่อแสดงถึงความรู้ที่เป็นตำราหรือวิชาอันกว้างขวาง

ในกรณีที่สองนี้ จะพบว่าคำทั้ง ๒ คำนี้ มีที่ไซแพรหลายเป็นที่รู้จักเหมือนกัน ทั้ง ๒ คำ แต่ถาหากพิจารณาตามหลักเกณฑ์ คำที่ถูกต้องคือ ตรรกศาสตร์ ซึ่งมาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า logic หัวเรื่องที่จะใช้ก็คือคำนี้ แต่ถาบรรณารักษึกคิดว่า ตรรกวิทยา นั้นเป็นที่คุ้นเคยของผู้ไซของสมุคมากกว่า ก็อาจจะเลือกไซคำใดคำหนึ่งไค พยายามหลักเลียงอยาไซที่เคียวพร้อมกันทั้ง ๒ คำ ตามชื่อหนังสือที่มีเพราะเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกันทุกประการ

ในกรณีที่สามารถที่จะตัดสินว่าควรจะไซหัวเรื่องไคนั้น ต้องพิจารณาตามจำนวนหนังสือในหอสมุคแต่ละแห่งเป็นหลัก ไคอยู่ในคลุพินิจของบรรณารักษ์ ถาหากเป็นหอสมุคขนาดใหญ่มีจำนวนหนังสือมากก็ควรจะไซทั้ง ๒ หัวเรื่อง เพื่อแยกหนังสือว่าถาเป็นหนังสือทางวิชาการทฤษฎีในเนื้อหาวิชาโดยเฉพาะก็ให้ไว้ที่ พฤติกรรมศาสตร์ แต่ถาเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับข้อคิดเห็นวิชาการบางหรือไม่วิชาการก็ตาม ก็ให้ไว้ที่หัวเรื่อง พฤติกรรม แต่ถาพิจารณาจากลักษณะของคำแล้ว พฤติกรรม มีความหมายกว้างกว่า พฤติกรรมศาสตร์ เพราะอาจจะรวมถึง พฤติกรรมในแง่ต่าง ๆ ไว้ไค ดังนั้นถาเป็นหอสมุคขนาดเล็กมีหนังสือน้อยก็ควรจะไซ พฤติกรรม

ตารางที่ ๑๒ แสดงจำนวนหัวเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาในการใช้คำลงท้าย "ศาสตร์, วิทยา" จากการสำรวจและรวบรวมจากหอสมุด ๑๐ แห่ง

หัวเรื่องภาษาไทยที่แตกต่างกันในการใช้คำลงท้าย "ศาสตร์, วิทยา"		
กายวิภาค	กายวิภาควิทยา	การวิภาคศาสตร์
จักรวิทยา	จักรศาสตร์	
ตรรกวิทยา	ตรรกศาสตร์	
นิติเวช	นิติเวชวิทยา	นิติเวชศาสตร์
พฤกษกรรม	พฤกษกรรมศาสตร์	
วิทยาฐาน	วิทยาฐานศาสตร์	
พยากรณ์	พยากรณ์ศาสตร์	

๑.๖ การใช้ตัวสะกด

ความแตกต่างกันในการเขียนตัวสะกดคำที่จะนำมาใช้เป็นหัวเรื่องนั้นมักจะพบอยู่เสมอในกรณีดังต่อไปนี้

๑.๖.๑ ชื่อเฉพาะ เช่น ชื่อบุคคล หรือสถานที่ในภาษาต่างประเทศ ซึ่งใช้วิธีเขียนทับศัพท์โดยตัวอักษรภาษาไทย เช่น ชื่อ "บรูซ" หรือ "บรูซ" สเปน หรือ สเปน เหล่านี้จำเป็นต้องตรวจสอบกับหนังสืออ้างอิงหรือคู่มือปริมาณการนิยมใช้แพร่หลายของแต่ละคำนั้น

๑.๖.๒ คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีบัญญัติเป็นคำในภาษาไทยแล้ว แต่ผู้ใช้ยังมีความสับสนในการเขียน เช่น นิเวศวิทยา หรือ นิเวศน์วิทยา

๑.๖.๓ คำในภาษาไทยอื่น ๆ ที่อาจเขียนตัวสะกดผิดหลากหลายได้

ปัญหาในเรื่องการใช้ตัวสะกดนี้จำเป็นที่บรรณารักษ์ต้องตรวจสอบจากพจนานุกรมหรือแหล่งที่ใช้คำนั้น ๆ มาก หรือจากความแพร่หลายมาเป็นหลักในการพิจารณา

หัวเรื่องภาษาไทยที่มีความแตกต่างกันในการใช้ตัวสะกด

ปัญหาที่พบจากการสำรวจหัวเรื่องภาษาไทยพบว่ามือน้อยกลางคือมีเพียง

๓ กรณีที่แตกต่างกัน คือ

นิเวศวิทยา หรือ นิเวศวิทยา หรือ นิเวศน์วิทยา กรณีนี้เป็นศัพท์บัญญัติซึ่งบัญญัติให้ใช้คำที่ถูกต้องที่สุดคือ นิเวศวิทยา^{๑๖}

พรรณไม หรือ พันธุ์ไม กรณีนี้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานใช้ "พันธุ์" ดังนั้นคำที่ถูกต้องคือ พันธุ์ไม

สังกะโลก หรือ สังกโลก กรณีนี้พจนานุกรมของ เบื้อง ๒ นคร บอกว่าคำที่ถูกต้องคือ สังกะโลก คือเครื่องเคลื่อนที่ทำขึ้นในยุคสุโขทัย

(๒) หัวเรื่องภาษาไทยที่ใช้แตกต่างกันในคานความหมายของคำ

๒.๑ คำที่มีความหมายคล้ายคลึง หรือ เหมือนกัน

ความแตกต่างในคานการใช้คำที่มีความหมายคล้ายคลึง หรือ เหมือนกันนั้น เป็นปัญหาสำคัญและพบมากที่สุดในการเลือกที่จะใช้หัวเรื่องภาษาไทยคำใดจึงจะเหมาะสมที่สุด เป็นสิ่งทีนอกเหนือมาจากความถูกต้องในแง่การใช้ภาษาไทย แต่เป็นการเลือกใช้ถ้อยคำที่แตกต่างกัน

หัวเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาความแตกต่างในการใช้คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน

หัวเรื่องภาษาไทยที่ได้จากการสำรวจ มีลักษณะที่แตกต่างกันดังจะแยกกลุ่มวิเคราะห์ออกเป็น ๒ กลุ่มได้ดังนี้

^{๑๖}ราชบัณฑิตยสถาน, บัญญัติศัพท์ (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๑๗), หน้า ๑๘.

๑. กลุ่มคำที่มีความหมายเหมือนกันแต่ใช้คำต่างกัน

เนื่องจากภาษาไทยมีคำที่จะเลือกรู้ได้มากมายทั้งภาษาธรรมดาที่พูดประจำวัน และภาษาอีกพวกหนึ่งซึ่งเฉพาะในภาษาเขียน ภาษาราชการ หรือใช้ทางวรรณคดี ภาษาเหล่านี้เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาบาลีและสันสกฤต มักเป็นคำที่มีหลายพยางค์ แต่ภาษาธรรมดาที่ใช้พูดกันทั่ว ๆ ไปส่วนมากเป็นคำไทยแท้ ดังตัวอย่างหัวเรื่องต่อไปนี้

การแต่งงาน หรือ การสมรส หรือ พิธีแต่งงาน

การค่า หรือ พาณิชยกรรม

ต้นไม้ หรือ พฤษชาติ

ในทั้ง ๓ กรณีนี้ ขอเสนอแนะให้เลือกใช้คำที่เป็นภาษาธรรมดา เนื่องจากเป็นคำที่ผู้ใช้คุ้นเคยและแพร่หลายมากกว่าคำที่เป็นศัพท์ภาษาเขียนซึ่งผู้ใช้อาจจะนึกไม่ถึงว่าห้องสมุดจะใช้คำเหล่านี้ และเพื่อเป็นการดำรงไว้ซึ่งคำที่เป็นภาษาไทย ซึ่งเป็นคำสัน ๆ ได้ใจความดีกว่า

ดังนั้นในกรณีแรก หัวเรื่องที่จะเลือกใช้คือ แต่งงาน ซึ่งตัด การ ออก โดยเหตุผลที่กล่าวไว้แล้วในข้อ ๑.๕๑๗

สองกรณีหลัง คำที่ควรใช้เป็นหัวเรื่องคือ การค้า และ ต้นไม้

๒. กลุ่มคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันแต่ใช้ถ้อยคำแตกต่างกัน

หัวเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาความแตกต่างในกลุ่มนี้มีมากที่สุด ในการที่จะตัดสินว่าควรจะใช้คำไหน จะต้องศึกษาวิเคราะห์ถี่ละเอียดในแต่ละคำนั้น โดยใช้การค้นคว้าจากหนังสือต่าง ๆ เพื่อหาคำที่เหมาะสม ตัวอย่างที่จะนำมาวิเคราะห์ต่อไปนี้ เพียงเพื่อเป็นแนวทางในการที่จะเลือกหัวเรื่องที่จะใช้

๑. แรงงาน -- กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ
 แรงงานและกรรมกร กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ
กฎหมายกรรมกร
กฎหมายแรงงาน
๒. กษัตริย์และผูครองนคร กษัตริย์และประมุข
๓. ชนกลุ่มน้อย ชนส่วนน้อย
๔. ภูมิคุ้มกัน ภูมิคุ้มกัน
๕. มติมหาชน ประชามติ
๖. สงครามโลก, ค.ศ. ๑๙๑๔ - ๑๙๑๘
สงครามยุโรป, ค.ศ. ๑๙๑๔ - ๑๙๑๘

ตัวอย่างแรก หัวเรื่องที่จะใช้คือ กฎหมายแรงงาน เนื่องจากเป็นชื่อของกฎหมายที่กล่าวรวมถึงค่างานแรงงานและกรรมกร และยังเป็นคำที่ใช้กันแพร่หลายทั่ว ๆ ไป ดีกว่าที่จะใช้ แรงงาน - กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดข้อสงสัยโดยไม่จำเป็น ควรที่จะใช้คำที่สั้น และประหยัดแรงงานที่สุด แต่ในหอสมุดเฉพาะทางเศรษฐศาสตร์และแรงงานอาจจะใช้หัวเรื่อง "แรงงาน" ได้แล้วแต่ความเหมาะสมและความคุ้นเคยของผู้ใช้หอสมุด

ตัวอย่างที่สอง ควรจะใช้ กษัตริย์และประมุข เพราะเป็นคำที่จะรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกษัตริย์และประมุขของประเทศในฐานะต่าง ๆ เช่น ประธานาธิบดี ฯลฯ คำว่า "ประมุข" เหมาะสมและทันสมัยกว่า "ผูครองนคร" ซึ่งมักจะเข้าใจว่าเป็นเจ้าเมืองในสมัยโบราณ

ตัวอย่างที่สาม หัวเรื่องที่จะใช้คือ ชนกลุ่มน้อย ซึ่งเป็นส่วนวนที่ใช้กันแพร่หลายมากกว่า ชนส่วนน้อย

ตัวอย่างที่สี่ หัวเรื่องที่จะใช้คือ ภูมิคุ้มกัน เป็นส่วนที่ใช้กันทั่วไป ภูมิคุ้มกันนั้นมักจะใช้เมื่อกล่าวถึงในจำนวนที่ว่า มีความต้านทานอย่างไรมากกว่าที่จะใช้ เป็นคำว่า ภูมิคุ้มกัน

ตัวอย่างที่ห้า ทั้งสองคำนี้เป็นคำที่ใช้กันแพร่หลายเท่า ๆ กัน แต่มักจะใช้ใน สถานะการต่างกัน มติมหาชน หมายถึง ความคิดเห็นของชนกลุ่มใหญ่ ประชามติ หมายถึง ความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งประชาชนในที่นี้ก็คือพลเมืองส่วนใหญ่ จะเห็น ว่าเป็นคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันมาก แต่ "มติมหาชน" มักจะใช้เมื่อกล่าวถึงความ คิดเห็นของคนส่วนใหญ่ทั่ว ๆ ไป แต่ "ประชามติ" มักจะใช้เมื่อจะมีการแสดงความคิด เห็น เช่น การสำรวจประชามติ การแสดงประชามติ แคมเปญมหาชน ตรงกับคำ ภาษาอังกฤษ public opinion ส่วนประชามติ ตรงกับ public opinion, a referendum, a plebiscite^{๑๔} ดังนั้น คำว่าประชามติจะใช้ได้กว้างขวางกว่า มติมหาชนเล็กน้อย จึงควรจะใช้ ประชามติ เป็นหัวเรื่อง แล้วทำบัตรโยงจาก มติมหาชนมายังคำนี้

ตัวอย่างที่หก หัวเรื่องที่จะใช้ระหว่าง ๒ คำนี้ ควรจะเป็นสงครามโลก ค.ศ. ๑๙๑๔ - ๑๙๑๘ และถ้าจะให้ชัดเจนแก่ผู้ใช้ ควรจะเป็น สงครามโลกครั้งที่ ๑ ค.ศ. ๑๙๑๔ - ๑๙๑๘ ซึ่งจะเป็นส่วนที่คุ้นเคยแก่คนมากกว่า เพราะคำว่า สงครามโลกครั้งที่ ๑, สงครามโลกครั้งที่ ๒ คนไทยส่วนมากติดปากมากกว่าจะจำปี- คริสต์ศักราชที่เกิดสงครามนั้น

^{๑๔} So Sethaputra, New Model Thai-English Dictionary

ข้อสังเกต ในการที่จะตัดสินสำหรับปัญหาในการเลือกหัวเรื่องที่ใช้คำที่คล้าย
 ครั้งกันนี้ หลักสำคัญคือ ความแพร่หลายของคำที่ควรจะใช้ที่สุด ความทันสมัยของคำ
 และความกระชับรัดกุมใจความสำคัญของคำ ๆ นั้น จึงจะเป็นหัวเรื่องที่เหมาะสมที่สุด

ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนหัวเรื่องภาษาไทยที่แตกต่างกันในการใช้คำที่มีความ
 ความหมายคล้ายคลึงหรือเหมือนกัน แบ่งตามกลุ่มหัวเรื่อง

กลุ่มที่ ๑ หัวเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาแตกต่างในการใช้คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน

๑	การ เคนรำ	การรำ	ลีลาศ	
	การ แกงงาน	การ สมรด	พิธี แต่งงาน	แต่งงาน ประเพณี
	การ ทองเหี่ยว	ทองเหี่ยว - ไทย	ทัศนจักร	
	การ ทำนาย	พยากรณ์		
	การ เพาะปลูก	กสิกรรม		
	การ แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ		ปริวรรตเงินตรา	
	เชลโรค	จุดินทรีย์		
	คนไม้	พฤกษชาติ		
	เทพเจ้าและเทพธิดา	เทวดา	เทพปกรณัม	เทพปกรณัม
	ประมุขศิลป์	การ เป็นผู้นำ	ผู้นำ	ศิลปการ เป็นผู้นำ
	เรือนจำ	ทัณฑสถาน		
	อุคณิยมวิทยา	ลมฟ้าอากาศ		
๒	กฎหมายกรรมกร	แรงงาน - กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ		
	แรงงานและกรรมกร	- กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ		
	กฎหมายการ เลือกตั้ง	การ เลือกตั้ง - กฎหมาย		

ตารางที่ ๑๓ (ต่อ)

กลุ่มที่	หัวข้อเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาแตกต่างกันในการใช้คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน
----------	--

เลือกตั้ง	- กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ
กฎหมายลักษณะล้มละลาย	
ล้มละลาย	- กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ
การดำเนินชีวิต	การครองชีวิต
การตรวจบัญชี	การสอบบัญชี
การทลายลักษณะจากหน้าตา	การทำนายลักษณะใบหน้า
การทำนายลักษณะ	
การทำนาย	พยากรณ์
การทำบัตรรายการ	การทำบัตรรายการหนังสือ
กะตริยและคูครองนคร	กษัตริย์และประมุข
การสื่อสาร	การเขียนข่าว ข่าว - การเขียน
การเขียนแบบ	การเขียนแบบและการออกแบบ
การควบคุมชั้น	การควบคุมชั้นเรียน
การคา	พาณิชย์กรรม
การเย็บเล่มและซ่อมหนังสือ	หนังสือ, การเย็บเล่มและการซ่อม
การเย็บเล่มหนังสือ	
การลงลายมือชื่อ	การลงนาม
การบริหารราชการ	การบริหารรัฐกิจ
การปกครองภูมิภาค	การบริหารส่วนภูมิภาค
การแปล	การแปลและการตีความหมาย
ศิลปการแปลและการตีความหมาย	
การช่างสตรี	วิชาการช่างสตรี
การพิจารณาคดี	การพิจารณาและตัดสินคดี

ตารางที่ ๑๓ (ต่อ)

กลุ่มที่ หัวเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาแตกต่างในการใช้คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน

การช้คักันแห่งกฎหมาย	กฎหมายช้คักัน	
การเรียน	วิศศึกษา	วิธีเรียน
การศึกษาประชาบาล	การศึกษา - ประถม	การศึกษามัธยมศึกษา
การสงวนทรัพย์สิน	ทรัพย์สินธรรมชาติ, การอนุรักษ์	
อุปกรณ์การศึกษา	การสอนด้วยอุปกรณ์	โสตทัศนศึกษา
การสืบราชสันตติวงศ์	การสืบสันตติวงศ์	
ข้าราชการและลูกจ้าง	ข้าราชการและพนักงาน	
คนชรา	ผู้สูงอายุ	
คนต่างชาติ	คนต่างชาติ	
ความงาม	การเสริมสวย	
ความรุ่มรวย	ความรุ่มรวย	
เครื่องแต่งกาย	เครื่องแต่งตัว	
เครื่องประดับ	เครื่องตกแต่งและเครื่องประดับ	
เคหาเศรษฐศาสตร์	คหเศรษฐศาสตร์	
งานสารบรรณ	สารบรรณ	
เงินทุนการวิจัย	เงินอุดหนุนการวิจัย	เงินอุดหนุน
จรวด, อาวุธ	ยานอวกาศ	
จริยศึกษา	จริยศาสตร์	ศีลธรรมจรรยา
จิตวิทยาการศาสตร์	จิตวิทยาการศึกษา	
จุดค้ำบนดวงอาทิตย์	จุดค้ำบนดวงอาทิตย์	ดวงอาทิตย์ - จุดและกัมมันตภาพ
ชนกลุ่มน้อย	ชนส่วนน้อย	
ช่าง - การจับ	ช่าง, การคล้อง	
ชาติวงศ์วิทยา	ชาติพันธุ์วิทยา	

ตารางที่ ๑๑ (ต่อ)

กลุ่มที่	หัวข้อเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาแตกต่างกันในการใช้คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน		
คุณากรกา	คุณภาพการศร		
เด็ก	เด็กวัยรุน	เด็กและเด็กวัยรุน	
เด็กและบุคคลวัยรุน	วัยรุน	เยาวชน	
ตัวละครและลักษณะนิสัย	ตัวละครและอุปนิสัย		
ถนน, การทำความสะอาด	ถนนการรักษาความสะอาด		
ทนายความ	นักกฎหมาย	กฎหมาย, อาชีพ	
ทุนนิยม	นายทุน, ลัทธิ		
เทพเจ้าและเทพธิดา	เทวดา		
เทพปกรณัม	เทพปกรณัม		
โทรทัศน์ในการศึกษา	โทรทัศน์ศึกษา	โทรทัศน์เพื่อการศึกษา	
ไทย - ภาวะทางเศรษฐกิจ	ไทย - สถานะการณ์ทางเศรษฐกิจ		
บัตรประจำตัวประชาชน	บัตรประชาชน		
ปัญญา	เขาวบ	สติปัญญา	
บุคลากรรายคอมมิวนิสต์	บุคลากรราย	คอมมิวนิสต์ - ไทย	
พนักงานชายและการขาย	ผแสนอขายและการขาย		
พนักงานเดินตลาดและการเดินตลาด			
พอคาคคนกลาง	นายทน		
พิธีกรรม	พิธีทาง ๆ	พิธีทางศาสนา	
พิธีศาสนาและพิธีกรรม			
ภาคินพนธ์, การเขียน	ภาคินพนธ์	การเขียนบทนิพนธ์	
การเขียนวิจัย	การเขียนวิทยานิพนธ์	วิธีเขียนรายงาน	
ภาณี	ภาณีอากร		

ตารางที่ ๑๓ (ต่อ)

กลุ่มที่ หัวเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาแตกต่างในการใช้คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน

ภูมิคุ้มกัน	ภูมิต้านทาน	ภูมิต้านทาน, วิทยา
มคิมหาชน	ประชามติ	
ยาฆ่าแมลง	ยาปราบแมลง	ยากำจัดแมลง
ยาฆ่าวัชพืช	ยากำจัดวัชพืช	
ยากำจัดศัตรูพืช	ยาปราบศัตรูพืช	
ยาสลบ	ระงับความรู้สึก	
รถโดยสาร	รถประจำทาง	
ระเบิดปรมาณู	ระเบิดอะตอม	
ราชสกุล	ราชสกุลวงศ์	
ราชสำนักและข้าราชการสำนัก	ราชสำนักและข้าราชการบริพาร	
แรงงานสัมพันธ์	อุตสาหกรรมสัมพันธ์	
วิชาการหนังสือพิมพ์	วารสารศาสตร์	
ศูนย์การค้า	ย่านการค้า	
สกุล	นามสกุล	
สงครามโลก, ค.ศ. ๑๙๑๔ - ๑๙๑๘		สงครามยุโรป, ค.ศ. ๑๙๑๔-๑๙๑๘
สงครามเอเชียบรพา		สงครามโลก, ค.ศ. ๑๙๓๙-๑๙๔๕
สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ	สุขวิทยาชุมชน	
สุขวิทยาทางจิต	สุขภาพจิต	
หนังสือสำหรับเด็ก	วรรณคดีสำหรับเด็ก	
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย		ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย
แหล่งเสื่อมโทรม	แหล่งชุมชน	
อนุามย์	สาธารณสุข	สุขวิทยา

๒.๒ คำที่มีความหมายกว้างและแคบ

หัวเรื่องภาษาไทยมีทั้งคำที่มีความหมายกว้างและแคบ ควรจะเลือกใช้คำใดจึงจะเหมาะสมที่สุด เช่น ชมชื่น และ ความนึกเกี่ยวกับเพศ

ชมชื่น เป็นความนึกเกี่ยวกับเพศ กรณีหนึ่ง เพราะความนึกเกี่ยวกับเพศนั้นมีไต่หลายอย่าง เช่น การทรมานเพศตรงข้าม, การกระทำอนาจาร ฯลฯ

หลักเกณฑ์ที่จะช่วยในการตัดสินใจว่าควรเลือกใช้หัวเรื่องใดนั้นก็ไม่มีข้อกำหนดไว้ ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของบรรณารักษ์ซึ่งควรจะใช้หัวเรื่องให้เหมาะกับจำนวนเอกสารในหอสมุดนั้น ซึ่งจะต้องคำนึงถึงเอกภาพของหัวเรื่องควบคู่ไปกับความเฉพาะเจาะจงของหัวเรื่องแต่ละคำด้วย

หัวเรื่องภาษาไทยซึ่งแตกต่างกันในด้านคำที่มีความหมายกว้างและแคบ

จากการสำรวจหอสมุดทั้ง ๑๐ แห่ง มีหัวเรื่องภาษาไทยซึ่งอาจจะแบ่งออกวิเคราะห์ได้เป็น ๒ กลุ่มคือ

๑. หัวเรื่องที่ทำให้มีความหมายกว้างโดยการรวมคำ ๒ คำ

ควย "และ" เช่น

ดอกไม้ หรือ ดอกไม้และการปลูกดอกไม้

พระพุทธเจ้า หรือ พระพุทธเจ้าและพระพุทธศาสนา

ในกรณีแรก หัวเรื่องที่เด่นชัดในใจควรใช้สำหรับหอสมุดทั่ว ๆ ไป คือ ดอกไม้และการปลูกดอกไม้ เพราะเอกสารในเรื่องทั้ง ๒ นี้ มีจำนวนไม่มากนักจึงควรจะควมอยู่ด้วยกัน ยกเว้นหอสมุดทางการเกษตร ซึ่งอาจต้องแยกออกใช้หัวเรื่อง ดอกไม้ และ ดอกไม้ - การปลูก เมื่อมีเอกสารมาก

กรณีหลัง หัวเรื่องที่ใช้ควรจะใช้ในนั้นควรจะแยกเป็น พระพุทธเจ้า, พุทธศาสนา โดยให้ทั้ง ๒ หัวเรื่องนี้สำหรับหอสมุดทั่ว ๆ ไป ได้แก่ หอสมุดมหาวิทยาลัย หอสมุดประชาชน หอสมุดโรงเรียน ยกเว้นหอสมุดเฉพาะบางแห่งซึ่งมีเอกสารเรื่องนี้น้อย จึงควรใช้ พระพุทธเจ้าและพระพุทธศาสนา แต่ในเรื่องทั้ง ๒ นี้ก็มีหนังสือและเอกสารอยู่มากจึงเป็นหัวเรื่องที่ดีควรจะแยกออกจากกัน

๒. หัวเรื่องที่มีความหมายกว้างโดยความหมายของคำ

คนตาบอด	หรือ	คนพิการ
วิทยุสื่อสาร	หรือ	โทรคมนาคม
การเชื่อมต่อโซกลาง	หรือ	โซกลาง

ในกรณีแรก ควรใช้เป็นหัวเรื่องทั้ง ๒ คำ ไม่ควรจะให้ใช้ คนพิการ คำเดียว แล้วโยงจากคนตาบอด, คนหูหนวก, คนใบ้ ใหมาคำนี้ เพราะคนตาบอด ฯลฯ เป็นคำที่คนทั่วไปคุ้นเคยแต่คำว่า คนพิการนั้นมักจะเข้าใจหมายถึงคนพิการอื่น ๆ นอกเหนือจาก ๓ ประเภทนี้ แม้ตามหลักความจริง คนพิการ จะมีความหมายกว้างครอบคลุมหมด ดังนั้นเพื่อความสะดวกของคนใช้จึงไม่ควรจะรวมไว้ที่คนพิการ คำเดียว ไม่วาจะมีเอกสารมากหรือน้อย

กรณีที่สอง ก็เช่นเดียวกัน ควรจะใช้เป็นหัวเรื่องใดทั้ง ๒ คำ แล้วทำบัตรโยง คเพิ่มเติม ระหว่าง ๒ คำนี้ ทั้งนี้เพราะทั้ง ๒ คำนี้ ทั้งนี้เพราะทั้ง ๒ คำนี้เป็นชื่อเฉพาะที่ใครเรียกกันทั่วไป ผู้ใช้คงจะต้องค้นหาทั้ง ๒ คำนี้

กรณีหลัง หัวเรื่องที่จะใช้คือ โซกลาง เพราะมีความหมายกว้าง เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโซกลางทุกแง่ก็ใช้หัวเรื่องนี้ แต่คำว่า "การเชื่อมต่อโซกลาง" นั้นเป็นเพียงเรื่องหนึ่งของโซกลาง ความหมายแคบไม่ควรใช้และผิดหลักภาษาไทย คำที่ถูกต้องคือ การเชื่อมต่อโซกลาง ควรทำบัตรโยงไปยัง โซกลาง เอกสารในเรื่องนี้ก็ปรากฏว่ามีอยู่ไม่มากนัก

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนหัวเรื่องภาษาไทยที่ใช้คำที่มีความหมายกว้างและแคบแตกต่างกัน จากการสำรวจห้องสมุด ๑๐ ห้อง แบ่งตามกลุ่มที่วิเคราะห์ ๒ กลุ่ม

กลุ่มที่	หัวเรื่องภาษาไทยที่ใช้คำที่มีความหมายกว้างและแคบแตกต่างกัน	
๑	การอ่าน	หนังสือและการอ่าน
	ขอสอบ, ปัญหา	ขอสอบและปัญหา ขอทดสอบและการทดสอบ
	คำคม	คำคมและชวนขัน
	ดอกไม้	ดอกไม้และการปลูกดอกไม้
	ทรีส์ต	ทรีส์ตและทรีส์ตี
	ประเพณี	ประเพณีไทย ไทย - ความเป็นอยู่และประเพณี
	ป่าไม้	ป่าไม้และการทำป่าไม้ ป่า
	ปาฐกถา	ปาฐกถาและการแสดงปาฐกถา
	สุนทรพจน์	ปาฐกถาและสุนทรพจน์
	พระพุทธเจ้า	พระพุทธเจ้าและพระพุทธศาสนา
	แรงงาน	แรงงานและกรรมกร
	ไทย - โบราณสถาน	ไทย - โบราณสถานและโบราณวัตถุ
	ไทย - โบราณวัตถุ	
๒	การเขาดาน	ดาน
	การเป็นผู้นำ	ผู้นำ
	การเชื่อถือโชคดวง	โชคดวง
	การนวด	กายภาพบำบัด
	กิจกรรมนอกหลักสูตร	กิจกรรมของนักเรียน
	ชมชื่น	ความผิดเกี่ยวกับเพศ
	คนพิการ	คนตาบอด
	จรวด, อารูธ	ชีปอวารูธ
	ห้องฟ้าจำลอง	หอคูดาว

ตารางที่ ๑๔ (ต่อ)

กลุ่มที่ หัวเรื่องภาษาไทยที่ใส่คำที่มีความหมายกว้างและแถบแตกต่างกัน

น้ำเนา	น้ำโสโครก
ปีพาทย์	ระนาด
วิทยุสื่อสาร	โทรคมนาคม
เวทมนตร์	ไสยศาสตร์
ห้องสมุด - การจัดหาวัสดุ	ห้องสมุด - การจัดซื้อ

(๓) หัวเรื่องที่ใส่แตกต่างกันในคำอื่น ๆ

๓.๑ ความทันสมัยของหัวเรื่อง

ความทันสมัยของคำที่จะใช้ เป็นหัวเรื่องนั้น ถ้าเป็นชื่อเฉพาะก็ควรใช้ชื่อที่มีการเปลี่ยนแปลงใช้กันอยู่ในปัจจุบัน เช่น หัวเรื่อง "พระนคร" หรือ "กรุงเทพมหานคร" ถ้าเป็นศัพท์หรือคำอื่น ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงคำเพื่อให้ถูกต้องยิ่งขึ้น ก็ควรจะตรวจสอบว่าคำที่จะใช้ใหม่นั้นถูกต้องแท้จริง และแพร่หลายแค่ไหน

หัวเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาในการเปลี่ยนไปใช้คำที่ทันสมัย

จากการสำรวจปัญหาในการใช้หัวเรื่องภาษาไทย พบปัญหาที่ว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงคำใหม่ ห้องสมุดควรจะใช้คำไหนก็จริงจะไม่ทำความสับสนให้กับผู้ใช้ คำที่มีการเปลี่ยนแปลงนี้แบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่มคือ

๑. ชื่อเฉพาะต่าง ๆ เช่น ชื่อเมือง, ชื่อกระทรวง, สนธิสัญญา, ชื่อสถานศึกษา ฯลฯ หัวเรื่องที่พบว่ามีปัญหาในการใช้แตกต่างกัน มีอยู่เพียงหัวเรื่องเดียวคือ

พระนคร - (หัวเรื่องย่อยต่าง ๆ)

กรุงเทพ - (หัวเรื่องย่อยต่าง ๆ)

กรุงเทพมหานคร - (หัวเรื่องย่อยต่าง ๆ)

เมื่อพิจารณาตามชื่อที่กำหนดให้ใช้กันในปัจจุบันก็ควรจะใช้ "กรุงเทพมหานคร"
 เพราะเป็นชื่อที่ใช้กันทั่วไปจนคนต่างจะแพร่หลาย

๒. คำศัพท์บัญญัติหรือคำอื่น ๆ เช่น

ทัศนคติ หรือ เจตนาคติ

คำว่า "ทัศนคติ" ถูกบัญญัติให้ใช้มานานจนแพร่หลายของสมุดที่ทำการสำรวจ
 ๑๐ แห่ง ใช้ "ทัศนคติ" เป็นหัวเรื่องทุกแห่ง แต่ที่หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร กำลังตัดสินใจว่าจะเปลี่ยนไปใช้ เจตนาคติ เนื่องจากคณะกรรมการ
 บัญญัติศัพท์ทางการศึกษาได้เสนอแนะว่าเป็นคำที่ถูกตอมากกว่า ทัศนคติ

ในกรณีนี้อาจจะรอไปอีกระยะหนึ่งจนกว่าคำว่า เจตนาคติ จะแพร่หลายมากกว่านี้
 เพราะถ้าเปลี่ยนไปใช้ เจตนาคติ ในขณะนี้ ผู้ใช้ทั่ว ๆ ไป ก็คงจะไม่คนที่คำนี้ เพราะ
 ปัจจุบันมีผู้ใช้คำนี้ในหนังสืออยู่บ้างแต่ยังไม่แพร่หลายทั่วไปหรืออาจจะใช้บ้างโดยจาก
 "ทัศนคติ" ก็ได้

หัวเรื่องที่จะเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยนี้ วิธีที่ดีที่สุดแก่ผู้ใช้ก็คือควรที่จะเปลี่ยน
 หัวเรื่องบนบัตรรายการให้เป็นชื่อใหม่ ในกรณีที่ยังมีบัตรไม่มากนัก แต่ตามีมากจนไม่
 สามารถจะแก้ไขทุกบัตรก็ควรจะทำบัตรโยงระหว่าง ๒ ชื่อนี้ให้ชัดเจน ส่วนเอกสาร
 ใหม่ ๆ ก็เริ่มใช้หัวเรื่องใหม่ทันที

๓.๒ คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

คำในภาษาต่างประเทศมีผู้นิยมนำมาใช้เป็นภาษาไทยหลายคำ จนบางคำเป็นที่
 ใช้กันแพร่หลาย จนกลายเป็นปัญหาว่าจะกำหนดใช้คำใดเป็นหัวเรื่องเพราะบางคำ
 นั้นมีคำแปลเป็นภาษาไทยที่บัญญัติให้ใช้ ทั้งที่คนต่างแพร่หลายและยังไม่นิยมใช้

ในการที่จะพิจารณาว่าควรจะใช้คำใดนั้น บรรณารักษ์จะต้องคำนึงถึง

๓.๒.๑ หัวเรื่องนั้นถ้าเป็นคำภาษาต่างประเทศที่ใช้กันแพร่หลายมาก จนกลายเป็นคำในภาษาไทยก็อาจจะต้องใช้คำนั้นเป็นหัวเรื่องได้ เพราะใช้ตามหลักเกณฑ์ว่าต้องเลือกใช้คำที่นิยมแพร่หลาย เพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้ เช่น เทคโนโลยี

๓.๒.๒ ในฐานะที่ห้องสมุดเป็นแหล่งที่กองวิชาภาษาไทยจึงควรสำนักถึงหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมภาษาไทยให้ใช้กันถูกต้อง เพราะถ้าใช้ผิด ๆ ผู้ใช้อาจจดจำไปใช้ผิด ๆ หน้าที่ของบรรณารักษ์กำหนดหัวเรื่องภาษาไทยอีกประการหนึ่งก็คือ ควรจะเป็นผู้นำในการใช้ภาษาไทย เพื่อเป็นตัวอย่างแก่คนอื่น ๆ เช่น คำว่า "คอร์ปชั่น" แม้จะเป็นที่นิยม แต่คำว่า "การฉ้อราษฎร์บังหลวง" ก็มีผู้ใช้เช่นกัน ในกรณีนี้บรรณารักษ์ควรจะใช้คำภาษาไทยมากกว่า เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ใช้ห้องสมุดรู้จักใช้คำนี้ต่อไป

หัวเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาในการใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

หัวเรื่องภาษาไทยที่ใช้คำทับศัพท์หรือคำภาษาไทยแตกต่างกันที่ใครรวบรวมจากการสำรวจห้องสมุดทั้ง ๑๐ แห่ง จะนำมาวิเคราะห์โดยแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่มดังนี้

๑. กลุ่มคำทับศัพท์ที่มีการใช้คำภาษาไทยแทนซึ่งค่อนข้างจะเป็นที่รู้จัก

จากการสำรวจพบเพียง ๒ คำ คือ

คอร์ปชั่น	และ	การฉ้อราษฎร์บังหลวง
เกรกิต	และ	สินเชื่อ

กรณีแรกหัวเรื่องที่ใช้คือ การฉ้อราษฎร์บังหลวง เพราะปัจจุบันเป็นคำที่ผู้พยายามใช้ใหม่ครั้งขึ้นแทนคำภาษาอังกฤษ จึงค่อนข้างจะเป็นที่รู้จัก ถึงแม้ว่า คอร์ปชั่น ในศัพท์ภาษาอังกฤษจะมีความหมายกว้างกว่าคำว่า การฉ้อราษฎร์บังหลวง แต่เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยมักจะใช้ในความหมายเช่นเดียวกัน

กรณีหลัง หัวเรื่องที่จะเสนอแนะให้ใช้คือ สินเชื่อ เพราะคำนี้มีที่ใช้จนคิดปากอยู่บ้างในส่วนต่าง ๆ เช่น สินเชื่อการเกษตร, สินเชื่อการค้า แม้จะไม่แพร่หลายเท่าคำ เกรกิต แต่ก็ยังเป็นที่รู้จัก จึงควรส่งเสริมการใช้ภาษาไทย

๒. กลุ่มคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้กันแพร่หลายมากจนคำบัญญัติในภาษาไทย
ไม่มีผู้ใดจะไม่รู้จัก จากการสำรวจว่ามีอยู่เพียง ๒ คำ คือ
 คอมพิวเตอร์ หรือ เครื่องคำนวณอิเล็กทรอนิกส์
 หรือ เครื่องจักรกลสถิติ
 เทคโนโลยี หรือ เทคนิควิทยา

ในกรณีแรก หัวเรื่องที่ควรใช้คือ คอมพิวเตอร์ เนื่องจากเป็นชื่อเฉพาะที่
 แพร่หลายมาก จนใช้เป็นชื่อของทางราชการ เช่น ศูนย์คอมพิวเตอร์ศาสตร์ ของ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และยังเป็นชื่อเฉพาะจึงควรจะใช้คำนี้เป็นหัวเรื่อง เพราะ
 คำอื่น ๆ ไม่มีผู้นิยมใช้

กรณีหลัง หัวเรื่องที่เสนอแนะให้ใช้คือ เทคโนโลยี ภายเหตุผลเดียวกับกรณีแรก
 แม้ว่า คำว่า "เทคนิควิทยา" จะมีผู้พยายามใช้อยู่บ้างแต่ก็ไม่แพร่หลาย และเทคโนโลยี
 ยังใช้เป็นชื่อของทางราชการเช่นกันคือ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ

๓. กลุ่มคำบัญญัติศัพท์ภาษาไทยใช้แพร่หลายมากกว่าชื่อในภาษาอังกฤษ
 จากการสำรวจมีอยู่เพียงคำเดียว คือ

ปริมาณ หรือ อะตอม

ซึ่งใช้ในคำว่า พลังงานปริมาณ หรือ พลังงานอะตอม คำทั้งสองนี้มีผู้
 สับสนกันอยู่มาก ปริมาณก็ถือคำในภาษาอังกฤษ Atom ซึ่งบางครั้งมีผู้เรียกทับศัพท์เลย
 แต่คำว่า ปริมาณ ก็แพร่หลายใช้ในภาษาไทยและภาษาราชการอยู่มาก ดังนั้นหัวเรื่อง
 ที่จะเสนอแนะให้ใช้ก็คือ ปริมาณ หรือ พลังงานปริมาณ

๔. กลุ่มคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่ยังไม่มีการแปลหรือบัญญัติคำภาษาไทยขึ้นใช้
 คำเหล่านี้เมื่อจะกำหนดขึ้นเป็นหัวเรื่องภาษาไทย เป็นปัญหาสำคัญสำหรับ
 บรรณารักษ์มากเพราะอาจต้องแปลหรือบัญญัติคำไทยขึ้นเอง ซึ่งก็ทำให้เกิดความสับสน

ชนใดเมื่อมีบัญญัติขึ้นแล้วไม่เหมือนกัน เพราะยังไม่มีผู้ใดจะตัดสินได้ว่าคำใดเหมาะสมที่สุด เช่น

audiology มีบัญญัติว่า สัทวิทยา หรือ โสคสัมพัสวิทยา

ดังนั้นในหลายคำที่มีคำในชื่อภาษาอังกฤษเรียกจนติดปากเป็นที่แพร่หลายจึงจำเป็นที่จะใช้คำทับศัพท์นั้นเป็นหัวเรื่องไปก่อน จนกว่าจะมีศัพท์บัญญัติที่ใช้กันแพร่หลาย ทั้งนี้เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้ใช้ซึ่งมักจะคุ้นเคยกับคำภาษาต่างประเทศมากกว่า กลุ่มคำเหล่านี้มีอยู่มาก ทั้งที่เรียกกันแพร่หลายและยังไม่แพร่หลาย เช่น

อิเล็กทรอนิกส์

ฮอร์โมนส์

เฮโรอิน

ฮิปปี

อินสุลิน

ทอมโปโลยี ฯลฯ

อนึ่ง การวิเคราะห์หัวเรื่องภาษาไทยที่มีปัญหาแตกต่างกันจากการสำรวจซึ่งได้แบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ วิเคราะห์ตามลักษณะแตกต่างไปทั้งหมด ๑๐ กลุ่มย่อยนี้เป็นการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ เฉพาะที่ได้พบจากหัวเรื่องที่ได้สำรวจมาแล้วนำมาเปรียบเทียบกัน แต่ละแห่งมีการใช้แตกต่างกันอย่างไร ปัญหาต่าง ๆ ที่นำมาวิเคราะห์นี้อาจจะไม่สามารถครอบคลุมปัญหาที่มีอยู่แท้จริงทั้งหมดได้ เพราะเป็นสิ่งที่ยังจะต้องศึกษาต่อไปและหาตัวอย่างมาเปรียบเทียบ แต่ปัญหาต่าง ๆ ที่วิเคราะห์มาทั้งหมดแล้วนั้นก็จะเป็นปัญหาสำคัญที่พบมาก อาจจะทำให้ข้อคิดเห็นสำหรับไว้พิจารณาการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทยซึ่งคงจะมีประโยชน์บ้างพอสมควร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย